

**η αυτοβοήθεια
στην αστική ανανέωση**

Colin Ward

Η αυτοβοήθεια στην αστική ανανέωση

Τίτλος πρωτοτύπου: **Self-help in urban renewal**
Συγγραφέας: **Colin Ward**

Απόδοση στα ελληνικά:
μεταφραστική ομάδα wormhole,
ένα μεταφραστικό εγχείρημα
που γεφυρώνει τον αναγνώστη
με διάσπαρτα κείμενα ανά τον κόσμο.

Θεωρούμε πώς η ανταλλαγή γνώσης και εμπειριών
δεν θα πρέπει να υφίστανται ως μορφή εμπορεύματος.
Γι' αυτό πήραμε την απόφαση, με ότι μέσο διαθέτουμε,
να παρέχουμε ανοιχτή πρόσβαση σε βιβλία,
κείμενα, άρθρα, δοκίμια, κυρίως ξενόγλωσσα,
σε αυτούς που δεν μπορούν να έχουν,
λόγω οικονομικής δυσπραγίας
ή/και που δεν γνωρίζουν καλά μία ξένη γλώσσα.

Μία μορφή αλληλεγγύης, αν θέλετε,

για την προσέγγιση στην παραγωγή γνώσης,
μέσα από διαδικασίες αυτομόρφωσης αλλά και
υποδείξεις υλικού για μεταφράσεις τις οποίες
μπορείτε να στείλετε στο: `wormhole_txt (at) riseup.net`

Αύγουστος 2022

Colin Ward, 1991

η αυτοβοήθεια στην αστική ανανέωση

Στο εισαγωγικό του δοκίμιο για τις σύγχρονες εκδόσεις του βιβλίου του Ebenezer Howard Garden Cities of Tomorrow -το βιβλίο και ο συγγραφέας που ευθύνονται για την ίδρυση της Town and Country Planning Association στα τέλη του περασμένου αιώνα- ο Lewis Mumford παρατηρεί ότι "με το χάρισμά του για γλυκιά λογική ο Howard ήλπιζε να κερδίσει τους Tory και τους Αναρχικούς, τους απλούς φορολογούμενους και τους σοσιαλιστές, τους ατομικιστές και τους κολεκτιβιστές, στο πείραμά του. Και οι ελπίδες του δεν απογοητεύτηκαν εντελώς- γιατί απευθυνόμενος στο αγγλικό ένστικτο για την εξεύρεση κοινού εδάφους χρησιμοποίησε μια σταθερή πολιτική παράδοση".

η αυτοβοήθεια στην αστική ανανέωση

Η ίδια η Ένωση, λειτουργώντας σε έναν πολιτικό κόσμο, έπρεπε πάντα να κερδίζει την υποστήριξη του μικρού αριθμού των πολιτικών κάθε κόμματος που ενδιαφέρονται πραγματικά για θέματα σχεδιασμού ή να εκπαιδεύει εκείνους που κατέχουν πραγματικά αξιώματα, σε εθνικό και τοπικό επίπεδο. Αυτό είναι ένα έργο το οποίο φυσικά γίνεται όλο και πιο δύσκολο με την προφανή πόλωση της πολιτικής και των πολιτικών συμπεριφορών.

Είμαι ως γνωστόν ένα μη-πολιτικό άτομο. Φιλοδοξώ πάντα να αποκτήσω το χάρισμα του Ebenezer Howard για γλυκιά λογική και να κερδίσω ανθρώπους τόσο από τη δεξιά όσο και από την αριστερά. Αλλά, δυστυχώς, φαίνεται ότι έχω την ικανότητα να φέρνω σε αντίθεση και τις δύο πλευρές. Δεν το κάνω για να ενοχλήσω επειδή ξέρω ότι αυτό εκνευρίζει, απλώς είμαι υποχρεωμένος να το κάνω επειδή έχω μια διαφορετική άποψη για τον κόσμο. Και αν το θέμα μου είναι η "αυτοβοήθεια στην αστική ανανέωση", πρέπει να ξεκινήσω με το να ανταγωνίζομαι τους πάντες.

Επιτρέψτε μου να ξεκινήσω ανταγωνιζόμενος την αριστερά, λέγοντας ότι ένα σημαντικό παράδειγμα αυτοβοήθειας στην αστική ανανέωση ήταν η διαδικασία που στιγματίστηκε ως "εξευγενισμός". Έχουμε ένα στερεότυπο των νέων, πιεστικών, ανερχόμενων, μοντέρνων της μεσαίας τάξης (ή όποιο επίθετο σας ταιριάζει καλύτερα) που διώχνουν τους ηλικιωμένους και φτωχούς ενοικιαστές της εργατικής τάξης από το παραδοσιακό τους περιβάλλον.

Όλοι είχαμε τις ιστορίες τρόμου για τον Ραχμανισμό¹, και όλοι είχαμε τις έτοιμες ειρωνείες μας για τους εισερχόμενους. Αυτό που ως επί το πλείστον αποσιωπούσαμε ήταν ότι οι συγκεκριμένοι μοντέρνοι της μεσαίας τάξης που έδιωχναν τους παραδοσιακούς κατοίκους ήταν στην πραγματικότητα οι υπάλληλοι των τοπικών αρχών που ακολουθούσαν τις τότε μοντέρνες τάσεις της αστικής ανανέωσης.

Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο ο Wilfred Burns, υπεύθυνος σχεδιασμού του Newcastle και στη συνέχεια επικεφαλής σχεδιαστής της κυβέρνησης, ήταν σε θέση να πει ότι "όταν έχουμε να κάνουμε με ανθρώπους που δεν έχουν καμία πρωτοβουλία ή αστική υπερηφάνεια, το καθήκον, σίγουρα, είναι να διαλύσουμε τέτοιες ομάδες, ακόμη και αν οι άνθρωποι φαίνονται να είναι ικανοποιημένοι με το μίζερο περιβάλλον τους και φαίνεται να απολαμβάνουν μια εξωστρεφή κοινωνική ζωή στον τόπο τους" (New Towns for Old: The Techniques of Urban Renewal, 1963)- και εξηγεί γιατί ένας άλλος αρχιτέκτονας του Newcastle, ο Bruce Allsop, αισθάνθηκε υποχρεωμένος να παρατηρήσει ότι "είναι εκπληκτικό με πόση αγριότητα οι σχεδιαστές και οι αρχιτέκτονες προσπαθούν να εξαφανίσουν τα πολιτιστικά και κοινωνικά πρότυπα της εργατικής τάξης. Μήπως επειδή πολλοί από αυτούς είναι τεχνο-ξίπασμένους της μεσαίας τάξης πρώτης γενιάς;" (Towards a Humane Architecture, 1974).

Κανείς δεν ενδιαφέρθηκε να ακούσει κατά τις δεκαετίες του 1950 και του 1960, και ακόμη και κατά τη δεκαετία του 1970, όταν τα μετρητά εξακολουθούσαν να περιστρέφονται γύρω από το δοχείο με τα πίτουρα της αστικής ανανέωσης, εκείνους που επεσήμαναν το τραγελαφικό παράδοξο ότι μια γραμμή που σχεδιάστηκε σε ένα χάρτη στα δημαρχεία και τα νομαρχιακά μέγαρα επέλεγε

1 Η εκμετάλλευση και ο εκφοβισμός των ενοικιαστών από αδίστακτους ιδιοκτήτες.

Πήρε το όνομά του από τον Peter Rachman (1919-62), έναν ιδιοκτήτη του Λονδίνου, οι πρακτικές του οποίου έγιναν διαβόητες στις αρχές της δεκαετίας του 1960.

τη μια πλευρά ολόκληρων δρόμων για κατεδάφιση και ανάπλαση ως ακατάλληλη για ανθρώπινη κατοικία, ενώ από την άλλη πλευρά της γραμμής αυτής απολύτως πανομοιότυπα σπίτια, που είχαν υποστεί την καταστροφή από τη διαδικασία ανάπλασης, άρχιζαν την ανοδική τους πορεία, υποβοηθούμενα από το χαρούμενο σφύριγμα της Black and Decker, προς το επιθυμητό άκρο της αγοράς κατοικιών.

Μια σύγκριση των παράξενων τιμών που πιάνουν σήμερα τα διασωθέντα σπίτια με τη θλιβερή κατάσταση του απέναντι κτήματος έχει ενδιαφέρον αν αναλογιστεί κανείς το συμπέρασμα στο οποίο κατέληξε πριν από μια δεκαετία ο Dr Graham Lomas (πρώην αναπληρωτής στρατηγικός σχεδιαστής του Greater London Council) **ότι στο Λονδίνο είχαν καταστραφεί από τις δημόσιες αρχές περισσότερα άρτια σπίτια από όσα είχαν χτιστεί μετά τον πόλεμο** (The Inner City, 1975).

Το όργιο της καταστροφής που χρηματοδοτήθηκε από το Δημόσιο και του χτυπήματος των εντολών αναγκαστικής αγοράς σε ό,τι έβλεπε ο καθένας (το οποίο τελικά έφτασε στο σημείο, ώστε πραγματικά προοδευτικές αρχές όπως η GLC να θέτουν σε κίνηση τη διαδικασία αναγκαστικής αγοράς σε ακίνητα που ήδη κατείχαν) **ακολουθήθηκε από αυτό που θα έπρεπε να είναι το πιο ήπιο, πιο δημιουργικό κλίμα** των Γενικών Περιοχών Βελτίωσης και των Περιοχών Δράσης Στέγασης. **Για άλλη μια φορά οι επίσημοι εξευγενιστές από το δημαρχείο ανέλαβαν το πρόσταγμα, και η αστική ανανέωση πήρε τη μορφή κυβόλιθων και κολωνακίων και φύτευσης στο δρόμο.**

Αρκετοί εδώ μέσα θα θυμούνται την τραγικοκωμική περιγραφή της Susan Howard, στο συνέδριο του TCPA το 1974 με θέμα Housing Action: The Opportunities and the Dangers (Στεγαστική δράση: οι ευκαιρίες και οι κίνδυνοι), για την εμπειρία της πρώτης General Improvement Area στο Leicester.

Σε εκείνο το συνέδριο ο Jim Grove υπογράμμισε την αρχή ότι "η κυριαρχία επί των αποφάσεων πρέπει να ανήκει στους κατοίκους" και ο Lawrence Hansen από το Waltham Forest έκανε την πολύ σημαντική παρατήρηση ότι "οι βελτιώσεις των σπιτιών έχουν αξία μόνο όπως την αντιλαμβάνονται οι κάτοικοι".

Βρισκόμασταν πλέον στην εποχή της Δημόσιας Συμμετοχής.

Όλοι μας εδώ πρέπει να είχαμε την εμπειρία να παρακολουθούμε εκείνες τις συναντήσεις πολιτών που έγιναν στο όνομα της συμμετοχής για να ανακαλύψουμε τι πραγματικά ήθελαν οι κάτοικοι, όπου πάντα οι κάτοικοι ήθελαν πράγματα που δεν μπορούσαν να παρέχουν τα ειδικά χρήματα της κεντρικής κυβέρνησης: βελτίωση των συνηθισμένων δημοτικών υπηρεσιών, του είδους των πραγμάτων που τα συμβούλια υπήρχαν για να παρέχουν - πράγματα όπως η οδόστρωση, ο φωτισμός, ο καθαρισμός των δρόμων και η αποκομιδή απορριμμάτων.

Αποκάλυπταν ένα υπόρρητο γεγονός: ότι πάντα υπήρχε μια ιεραρχία αριστείας σε αυτές τις υπηρεσίες, με βάση το ποιος παραπονιέται περισσότερο. Η παρουσία των παραπονούμενων εξευγενιστών στην πραγματικότητα ανέβαζε τα πρότυπα για όλους.

Υπήρξε μία Περιοχή Γενικής Βελτίωσης στη χώρα, η οποία προτάθηκε, υλοποιήθηκε και στη συνέχεια διαχειρίστηκε από τους ίδιους τους κατοίκους.

Ήταν επίσης ένα παράδειγμα της ειρωνικής ωμότητας των επίσημων χαρακτηρισμών των τόπων, διότι μέσα σε λίγα χρόνια μετατράπηκε από μια Περιοχή Εκκαθάρισης που δεν άξιζε να σωθεί σε μια Περιοχή Διατήρησης, όπου κάθε τούβλο έγινε μέρος της ανεκτίμητης αρχιτεκτονικής μας κληρονομιάς.

Αυτός ο δρόμος ήταν φυσικά ο Black Road, στο Macclesfield, και οφείλει τη μεταμόρφωσή του στο γεγονός ότι το 1971 ένας νεαρός αρχιτέκτονας που έκανε αναβάθμιση μετακόμισε εκεί επειδή ήταν φτηνή και η αίτησή του για επιδότηση βελτίωσης απορρίφθηκε επειδή το παραγκουπόσιτό του ήταν "δομικά ακατάλληλο".

Ο ίδιος, φυσικά, έφτασε να γίνει ο επόμενος πρόεδρος του Βασιλικού Ινστιτούτου Βρετανών Αρχιτεκτόνων και πρέπει συχνά να αναλογίζεται την αλήθεια της παρατήρησης του Samuel Smiles στο περίφημο βιβλίο του Self-Help, όπου ο συγγραφέας σημειώνει ότι "το καθήκον να βοηθά κανείς τον εαυτό του με την ύψιστη έννοια του όρου περιλαμβάνει τη βοήθεια προς τους γείτονές του".

Τώρα τι έχουν αυτοί οι εξευγενιστές, εκτός από ένα αυξανόμενο περιουσιακό στοιχείο σε ένα περιβάλλον μειούμενων περιουσιακών στοιχείων;

Έχουν τον έλεγχο των κατοίκων, τον οποίο άνθρωποι σαν εμένα επιμένουν πάντα ότι είναι η πρώτη αρχή της στέγασης, πιο σημαντική από τα πρότυπα στέγασης που αξιολογούνται από έξω.

Και το άλλο πράγμα που έχουν είναι η τεχνογνωσία: δηλαδή, ξέρουν πώς να λειτουργούν το σύστημα.

Όλη η κατεύθυνση των καινοτομιών της TCPA² στη δεκαετία του 1970, με την υπηρεσία βοήθειας για το σχεδιασμό και την υπηρεσία περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, ήταν προς την κατεύθυνση της επέκτασης αυτού του είδους της γνώσης σε κάτι διαθέσιμο για όλους.

Τώρα πρέπει να ανταγωνιστώ τη δεξιά υποστηρίζοντας ότι ένα ακόμη σημαντικό παράδειγμα αυτοβοήθειας στην αστική ανανέωση είναι η διαδικασία που στιγματίζεται ως κατάληψη.

Έχουμε το στερεότυπο των βανδάλων, των πρεζάκηδων και των απεργοσπαστών που ξεφεύγουν από την ουρά για στέγαση, και όλοι έχουμε ακούσει ιστορίες τρόμου για καταλήψεις και το κάνουμε εδώ και χρόνια. Είναι τόσο αταίριαστες όσο και οι ιστορίες για τους εξευγενιστές.

Όλοι γνωρίζουμε τους λόγους για την ανάπτυξη των οργανωμένων καταλήψεων από τα τέλη της δεκαετίας του 1960.

2 Η Ένωση Πολεοδομίας και Χωροταξίας (TCPA) είναι ένα ανεξάρτητο κοινωφελές ίδρυμα που ιδρύθηκε και εδρεύει στο Ηνωμένο Βασίλειο. Εργάζεται για τη βελτίωση της τέχνης και της επιστήμης του πολεοδομικού και χωροταξικού σχεδιασμού.
https://en.wikipedia.org/wiki/Town_and_Country_Planning_Association

Στο ωμό δίπολο που προέκυψε στη μεταπολεμική βρετανική στέγαση κατά την περίοδο μεταξύ της ιδιοκατοίκησης και της ενοικίασης από το δήμο, ολόκληρες κατηγορίες ανθρώπων, ιδίως οι νέοι, οι ανύπαντροι και οι άτεκνοι, έμειναν εντελώς εκτός υπολογισμού, διότι η στεγαστική πολιτική βασίστηκε στην τυπική οικογένεια των δύο γονέων και των δυόμισι παιδιών, παρόλο που πλέον αυτή η μονάδα έχει ξεπεραστεί από τα δημογραφικά δεδομένα και αποτελεί μια ελάχιστη στατιστική μειοψηφία των νοικοκυριών.

Η υπεκμίσθωση και η πρόσληψη ενοικιαστών - ο παραδοσιακός τρόπος για να αποκτήσουν οι μετακινούμενοι νέοι ένα δωμάτιο- συνήθως απαγορεύονταν ρητά από τις συμβάσεις υποθήκης στη μία κατηγορία και από τις συμβάσεις μίσθωσης στην άλλη.

Την ίδια στιγμή, οι πολιτικές συσσώρευσης τεράστιων οικοπέδων για ενδεχόμενη συνολική ανάπλαση άφηναν έναν τεράστιο αριθμό σπιτιών είτε να σαπίζουν αργά περιμένοντας την κατεδάφιση, είτε να σαπίζουν ομοίως περιμένοντας ενδεχόμενη ανακαίνιση.

Η ίδια η πολιτική, όπως τόνισε ο Graham Lomas, "άφησε μεγάλες περιοχές ακατοίκητες και ώριμους στόχους για βανδαλισμούς και καταλήψεις" (The Inner City).

Ευτυχώς οι καταληψίες μερικές φορές έφταναν εκεί πριν από τους ανεπίσημους βάνδαλους.

Η αντίδραση των αρχών ήταν ενδιαφέρουσα.

Η κεντρική κυβέρνηση άλλαξε τον νόμο για τις καταλήψεις για πρώτη φορά από τον δέκατο τέταρτο αιώνα - αν και οι καταλήψεις δεν είναι ούτε εγκληματικές ούτε παράνομες, είναι απλώς παράτυπες (βλ. το Εγχειρίδιο Καταληψιών).

Η τοπική αυτοδιοίκηση σε πολλά μέρη διακρίθηκε καταστρέφοντας την ιδιοκτησία της για να κρατήσει τους καταληψίες έξω - ξηλώνοντας υπηρεσίες, σπάζοντας εξαρτήματα υγιεινής και ρίχνοντας υγρό σκυρόδεμα στους αγωγούς.

Σε άλλες περιπτώσεις χρησιμοποιούσε τους λεγόμενους "ιδιωτικούς ερευνητές" ως πράκτορες του δήμου για να τρομοκρατούν και να εκφοβίζουν τις οικογένειες που έκαναν κατάληψη (βλέπε Nick Wates και Christian Wolmar, Squatting: The Real Story, 1980).

Σε αρκετές περιπτώσεις τα συμβούλια κατηγόρησαν στην πραγματικότητα τους καταληψίες για ζημιές σε περιουσίες που έγιναν με εντολή τους από τους δικούς τους υπαλλήλους.

Σε περίπτωση που, είτε στο παρελθόν είτε σήμερα (όταν υπάρχουν 50.000 καταληψίες στο Λονδίνο), πιστέψατε τις ιστορίες που λέγονται για τους καταληψίες, έρευνες έδειξαν ότι στο Haringey το 51% ήταν στην πραγματικότητα άνθρωποι με παιδιά, στο Lambeth πάνω από το 60% και στο Cardiff το 77%.

Και τι ακίνητο κατέλαβαν; Η έρευνα του Haringey διαπίστωσε ότι από τις 122 καταλήψεις, μόνο τρεις απαιτούνταν από το Συμβούλιο ως μέρος του μόνιμου στεγαστικού του αποθέματος (δηλαδή έτοιμα προς ενοικίαση). Πάνω από τα μισά ήταν ιδιόκτητα και όσα ανήκαν στο Συμβούλιο είτε περίμεναν ανακαίνιση είτε κατεδάφιση. Οι καταλήψεις ήταν άδειες, κατά μέσο όρο, για πάνω από έξι μήνες.

Και μια έρευνα σχετικά με τις καταλήψεις σε δημοτική ιδιοκτησία που ανατέθηκε από το Υπουργείο Περιβάλλοντος διαπίστωσε ότι μόνο το ένα έκτο του δείγματος βρισκόταν σε μόνιμο απόθεμα και ότι ακόμη και μεγάλο μέρος αυτού θεωρούνταν "δύσκολο να ενοικιαστεί".

Η πραγματικότητα δεν είναι ότι οι καταληψίες υπερπηδούν τη λίστα αναμονής για στέγαση ή στερούν από άλλους ένα σπίτι, αλλά μάλλον ότι επιλέγουν να μην μπουκνουν στην ουρά συνολικά και χρησιμοποιούν σπίτια που διαφορετικά θα ήταν άδεια." (Squatting: The Real Story)

Το κίνημα των καταληψιών αποτέλεσε το πιο αξιοσημείωτο παράδειγμα αυτοβοήθειας στην αστική ανανέωση, καθώς λειτούργησε ενάντια σε κάθε είδους εμπόδια και αντιδράσεις. Ήταν τόσο ενθουσιώδεις στην αστική ανανέωση που η έρευνα του Υπουργείου Περιβάλλοντος διαπίστωσε ότι το 71% των καταληψιών υποστήριξε ότι είχε κάνει κάποιου είδους βελτίωση στο ακίνητο που κατείχε.

Ένας από αυτούς, ο Andy Ingham, έγραψε ένα Εγχειρίδιο επισκευών σπιτιών αυτοβοήθειας ειδικά για τους καταληψίες, το οποίο εκδόθηκε από τον εκδοτικό οίκο Penguin το 1975 και επανεκδίδεται συνεχώς. Φυσικά, το μόνο πράγμα που επιθυμούν περισσότερο οι περισσότεροι καταληψίες είναι η νομιμοποίηση με ένα ενοικιαστήριο, και ο δήμος του Lewisham στο Λονδίνο ήταν η πρωτοπόρος αρχή στις "αδειοδοτημένες καταλήψεις".

Αρκετοί από τους πιο επιχειρηματικούς και επιτυχημένους στεγαστικούς συνεταιρισμούς μας έχουν αναπτυχθεί από το κίνημα των καταληψιών. Σε μια επικείμενη μελέτη για τους στεγαστικούς συνεταιρισμούς, ο Dr Johnston Birchall του Institute of Community Studies μας υπενθυμίζει ότι ορισμένοι καλά εδραιωμένοι συνεταιρισμοί, όπως ο Seymour Co-op στο Δυτικό Λονδίνο, προέκυψαν από καταληψίες που "ανέλαβαν τη διαχείριση ακινήτων μικρής διάρκειας ζωής και στη συνέχεια εξελίχθηκαν, καθώς απέκτησαν εμπειρία και αυτοπεποίθηση, στην προώθηση συνεταιρισμών μεγάλης διάρκειας ζωής" και ότι οι κατοικίες μικρής διάρκειας ζωής γενικά "προήλθαν από το κίνημα των καταληψιών" (Building Communities: The Co-operative Way, 1988).

Ο στεγαστικός συνεταιρισμός Roof Housing Co-operative στο Lambeth προέκυψε από μια κατάληψη από ανθρώπους που ήταν πεπεισμένοι ότι η πολιτική κατανομής κατοικιών έκανε διακρίσεις.

(Έρευνες που διεξήγαγε η Επιτροπή για τη Φυλετική Ισότητα έδειξαν ότι η πεποίθησή τους ήταν σωστή). Ο Jheni Arboine, ο γραμματέας, δήλωσε στο Shelter ότι "οι μέρες που οι λευκοί άνθρωποι της μεσαίας τάξης καθόριζαν τις ανάγκες των μαύρων έχουν τελειώσει όσον αφορά εμάς.

Ομάδες όπως η δική μας προχωρούν σε κάποιο βαθμό προς την κατεύθυνση της καταστροφής του "δικτύου των παλιών αγοριών" που υπάρχει στη στέγαση, ένα δίκτυο που μέχρι πρόσφατα απέκλειε οποιονδήποτε ήταν μαύρος".

Συνεχίζει λέγοντας ότι "οι μαύροι είναι πλέον έτοιμοι να αναλάβουν οι ίδιοι τα στεγαστικά τους προβλήματα και δεν θέλουμε και δεν χρειαζόμαστε πλέον λευκούς ιεραπόστολους να μας αντιμετωπίζουν σαν φτωχούς ανθρώπους με προβλήματα που δεν είμαστε ικανοί να λύσουμε μόνοι μας" (Roof, Νοέμβριος/Δεκέμβριος 1986).

Το κίνημα των καταληψιών, όπως ακριβώς και ο εξευγενισμός, είναι ένα σπουδαίο οικοδόμημα τεχνογνωσίας: ένα μάθημα στην τέχνη της λειτουργίας του συστήματος. Είναι ένα μάθημα για τον έλεγχο των κατοίκων.

Και η εξέταση της εξέλιξης διαφόρων ομάδων από περιφρονημένους καταληψίες σε αξιοθαύμαστους συνεταιριστές με οδηγεί στην τελευταία μου ιστορία περίπτωσης της αυτοβοήθειας στην αστική ανανέωση, βασισμένη και πάλι σε αυτό που έχει συμβεί στην πραγματικότητα και όχι σε αυτό που θα μπορούσε να συμβεί ή σε αυτό που θα ήθελα να συμβεί.

Η ιδεολογία μπορεί να σας εμποδίσει να μάθετε από τους εξευγενιστές από τη μία πλευρά και τους καταληψίες από την άλλη, αλλά θέλω για το τελευταίο μου παράδειγμα να θυμίσω το "χάρισμα της γλυκιάς λογικής" του Ebenezer Howard, "απευθυνόμενος στο αγγλικό ένστικτο για την εξεύρεση κοινού εδάφους".

Οι στεγαστικοί συνεταιρισμοί, από τους οποίους δεν είχαμε σχεδόν κανέναν πριν από δεκαπέντε χρόνια, αλλά σήμερα έχουμε αρκετές εκατοντάδες, θα έπρεπε να απευθύνονται σε όλο το πολιτικό φάσμα.

Θα πρέπει να κερδίσουν την υποστήριξη της σημερινής κυβέρνησης - και στην πραγματικότητα, μια ρήτρα στο νόμο περί στέγασης και πολεοδομίας του 1986, που τέθηκε σε ισχύ τον Ιανουάριο του 1987, επιτρέπει στις τοπικές αρχές να αναθέτουν τη διαχείριση κατοικιών και διαμερισμάτων σε συνεταιρισμούς ενοικιαστών, καθώς και να δίνουν στις ομάδες ενοικιαστών το δικαίωμα να θέτουν μια τέτοια πρόταση στην ημερήσια διάταξη του συμβουλίου".

Θα πρέπει να κερδίσουν την υποστήριξη της σημερινής αντιπολίτευσης, δεδομένου ότι το συνεταιριστικό κίνημα στο σύνολό του ήταν μέρος εκείνου του δικτύου οργάνων αυτοβοήθειας και αλληλοβοήθειας της εργατικής τάξης που δημιούργησε το εργατικό κίνημα τον 19ο αιώνα. Και θα πρέπει να απευθυνθούν στα διάφορα ενδιάμεσα κόμματα.

Τον Νοέμβριο του 1986 είχα το προνόμιο να προεδρεύσω μιας συνάντησης στην οποία συμμετείχαν διάφοροι άνθρωποι από όλη τη χώρα που ασχολούνται με την παρακολούθηση της εμπειρίας της συνεταιριστικής στέγασης. (Ακριβώς επειδή αυτή η μορφή αυτοβοήθειας που ελέγχεται από τους κατοίκους παραμελήθηκε επί έναν αιώνα, έπρεπε να αποκτήσουμε εμπειρία και να μάθουμε βιαστικά για τις επιτυχίες και τις αποτυχίες).

Ένα από τα εντυπωσιακά πράγματα στα προκαταρκτικά ευρήματα για τα οποία μας ενημέρωσαν αφορούσε ακριβώς το φλέγον ζήτημα των επισκευών και των ανακαινίσεων -στην πραγματικότητα της αστικής ανανέωσης.

Για παράδειγμα, ο Peter Bolan από το Πολυτεχνείο του Μπρίστολ ανέφερε ότι, στον συνεταιρισμό αυτοδιαχείρισης Cloverhill στο Rochdale, υπήρχε η αίσθηση ότι "υπήρξε σημαντική βελτίωση, ιδίως στις μικρότερες επισκευές".

Ο David Clapham του Πανεπιστημίου της Γλασκώβης ανέφερε την έρευνά του για την πολύ ενδιαφέρουσα μεγάλη κλίμακας μεταβίβαση πρώην δημοτικών κατοικιών στη Γλασκώβη σε συνεταιρισμούς ενοικιαστών.

Διαπίστωσε ότι μεταξύ των ενοικιαστών θεωρούνταν εξαιρετικά σημαντικό οι ίδιοι οι ενοικιαστές να μπορούν να οργανώνουν και να εκτελούν όχι μόνο μικρές και μεγάλες επισκευές, αλλά και ανακαινίσεις και προγράμματα εκσυγχρονισμού, και ότι οι ίδιοι και όχι το συμβούλιο θα έπρεπε να προσλαμβάνουν άτομα για το σκοπό αυτό. Ο διευθυντής στέγασης της Γλασκώβης δήλωσε πέρυσι ότι "ο μεγαλύτερος πόρος μας δεν είναι τα 171.000 σπίτια του δήμου, αλλά οι ενοικιαστές.

Το δυναμικό υπάρχει εκεί και περιμένει να απελευθερωθεί" (Roof, Ιούλιος/Αύγουστος 1986).

Και στην ίδια συνάντηση η Anthea Tinker, δίνοντας έναν προκαταρκτικό απολογισμό της τρέχουσας έρευνας του Υπουργείου Περιβάλλοντος για τους στεγαστικούς συνεταιρισμούς, διαπίστωσε "υψηλό βαθμό ικανοποίησης. Η ταχύτητα και η ποιότητα των επισκευών εκτιμώνται περισσότερο από οτιδήποτε άλλο" (θα αναφερθεί στο Housing Review).

Έχουμε ποικιλίες αυτοβοήθειας στην αστική ανανέωση για όλα τα γούστα. Αυτό που χρειαζόμαστε δεν είναι μόνο μια τεράστια επέκταση της πρόσβασης στη χρηματοδότηση, αλλά και μια διεύρυνση της πρόσβασης στην τεχνογνωσία και μια απλούστευση των διαδικασιών. Χρειαζόμαστε επίσης, όπως επέμενε ο Ebenezer Howard πριν από ενενήντα χρόνια, να σκάσει η φούσκα της αποτίμησης της αστικής γης.

Colin Ward

Ομιλία που δόθηκε στις 27 Ιανουαρίου 1987 στο συνέδριο της Ένωσης Πολεοδομίας και Χωροταξίας με θέμα "Το Επιδεινούμενο Στεγαστικό μας Απόθεμα: Χρηματοδότηση και διαχείριση νέων λύσεων".

Πηγή:

<https://theanarchistlibrary.org/library/colin-ward-self-help-in-urban-renewal>

<https://files.libcom.org/files/Colin-Ward-reader.pdf> (σελ 123-127)

Άμεση Δράση για τα Σπίτια Δικαιοσύνη για τους Καταληψίες

ΟΙ ΠΟΛΙΤΙΚΟΙ ΤΗΣ ΜΕΤΑΠΟΛΕΜΙΚΗΣ ΕΡΓΑΤΙΚΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ που αφιιιδιάστηκαν από το "Κίνημα των Καταληπιών" που σάρωσε τη Βρετανία (και άλλες χώρες), το 1946, έδειξαν, με την έκπληξή τους και την απροετοιμότητά τους, πόσο μακριά ήταν από την απελπιστική κατάσταση της στέγασης και τη διάθεση του λαού.

Δεν έβλεπαν τα στοιχεία που παρείχαν οι προηγούμενες καταλήψεις άδειων κτιρίων από άστεγους επιστρέφοντες στρατιώτες, που συνέβησαν το 1919, ή τα παραδείγματα της Σκωτίας κατά τη διάρκεια του πολέμου 1939-1945 - το περιστατικό του "Blitz Hotel" στη Γλασκώβη και η κατάληψη άδειων σπιτιών στο Blantyre την άνοιξη του 1945. Πάνω απ' όλα, αγνόησαν τα διδάγματα της εκστρατείας Vigilante του καλοκαιριού του 1945 - εκείνο το μακρινό καλοκαίρι που είδε την αρχή της "ειρήνης" και της ατομικής εποχής.

Το γραφικό, αλλά ίσως άστοχο όνομα "Vigilantes" υιοθετήθηκε από **επιτροπές που αποτελούνταν σε μεγάλο βαθμό από πρώην στρατιωτικούς, οι οποίοι, κάτω από την κάλυψη της νύχτας, εγκαθιστούσαν άστεγες οικογένειες και τα έπιπλά τους σε ακατοίκητα σπίτια** - συνήθως με επιτυχία, αφού δεν μπορούσε να γίνει καμία ενέργεια για την έξωση τους από τη στιγμή που βρίσκονταν μέσα, μέχρι οι συνήθως απόντες ιδιοκτήτες να κινήσουν νομικές διαδικασίες εναντίον τους. Η εκστρατεία αυτή ξεκίνησε, και ήταν πιο ενεργή, σε παραθαλάσσιες πόλεις, όπως για παράδειγμα το Southend, το Hastings, και, κυρίως, το Brighton, το οποίο κατέχει μια μάλλον μοναδική θέση μεταξύ των θέρετρων της Νότιας Ακτής, καθώς διαθέτει μεγάλο εργατικό πληθυσμό. **Το αρχικό και σημαντικό παράπονο κατά του οποίου στόχευε η εκστρατεία Vigilante ήταν ο τρόπος με τον οποίο μεγάλα παραθαλάσσια σπίτια παρέμεναν άδεια για το μεγαλύτερο μέρος του έτους, προκειμένου να ενοικιάζονται με πολύ υψηλά ενοίκια κατά τη σύντομη περίοδο των διακοπών.**

Από αυτήν, καθώς το κίνημα εξαπλώθηκε, έγινε επίθεση στο δικαίωμα των ιδιοκτητών να κρατούν ακίνητα ακατοίκητα για οποιονδήποτε λόγο. Η επιτυχία των Vigilantes ανάγκασε την κυβέρνηση να παραχωρήσει ευρύτερες εξουσίες στις τοπικές αρχές για την επίταξη ακινήτων για στεγαστικούς σκοπούς, ενώ η απειλή περαιτέρω άμεσης δράσης εξασφάλισε ότι τα συμβούλια θα χρησιμοποιούσαν αυτές τις εξουσίες. Έτσι, η εκστρατεία ξεκίνησε με μια προσπάθεια να διορθωθεί ένα προφανές δημόσιο σκάνδαλο, εξαπλώθηκε για να μετατραπεί σε αμφισβήτηση του μέχρι τότε ελάχιστα αμφισβητούμενου δικαιώματος του ιδιοκτήτη να κάνει ό,τι θέλει με την περιουσία του χωρίς αναφορά στις δημόσιες ανάγκες, και κατέληξε με την επίσημη έγκριση αυτής της αμφισβήτησης.

Το κίνημα των καταληπιών του επόμενου έτους ξεπήδησε από μια άλλη από αυτές τις σκανδαλώδεις ανωμαλίες - το κενό εκατοντάδων στρατοπέδων του στρατού και της αεροπορίας κατά τη διάρκεια της χειρότερης έλλειψης στέγης που γνωρίσαμε. **Ο πρώτος από τους καταληψίες του 1946 ήταν ο κ. James Fielding, ένας χειριστής κινηματογραφικού προβολέα στο Scunthorpe του Lincolnshire, ο οποίος, απελπισμένος για ένα μέρος να ζήσει, μετακόμισε στις 8 Μαΐου με την οικογένειά του, στην πρώην τραπεζαρία των αξιωματικών ενός ακατοίκητου στρατοπέδου αντιαεροπορικών δυνάμεων. Μόλις η είδηση της ενέργειάς τους κυκλοφόρησε στην πόλη, άλλα νεαρά ζευγάρια που βρίσκονταν σε παρόμοια δύσκολη θέση μετακόμισαν στα υπόλοιπα υπόστεγα, και έτσι γεννήθηκε η πρώτη αποικία καταληπιών. Λίγο αργότερα καταλήφθηκαν άλλα δύο στρατόπεδα στην ίδια περιοχή, και ακολούθησε η κατάληψη πολλών στρατοπέδων γύρω από το Sheffield. Οι έποικοι του Sheffield δημιούργησαν μια Ένωση Προστασίας Καταληπιών και γρήγορα συνδέθηκαν με τους πρωτοπόρους καταληψίες στο Scunthorpe.**

Τα γεγονότα αυτά είχαν ως αποτέλεσμα την ταχεία κατάληψη εκατοντάδων στρατοπέδων σε κάθε μέρος της Βρετανίας. Οι αρχές που στην αρχή αποποιήθηκαν κάθε ευθύνη για τους καταληψίες - μεταθέτοντας την ευθύνη από τη μια υπηρεσία στην άλλη - αναγκάστηκαν να αναγνωρίσουν τις καταλήψεις και τα τοπικά συμβούλια έλαβαν εντολή να ανοίξουν το νερό και το ηλεκτρικό ρεύμα και να παρέχουν βασικές υπηρεσίες. Αργότερα μέσα στο έτος το Υπουργείο Έργων, το οποίο προηγουμένως είχε δηλώσει ότι "δεν ενδιαφέρεται", βρήκε τη δυνατότητα να προσφέρει στο Υπουργείο Υγείας (το οποίο ήταν τότε το αρμόδιο για τη στέγαση κυβερνητικό τμήμα) 850 πρώην στρατόπεδα υπηρεσιών.

Η κυβέρνηση ανακοίνωσε στις 11 Οκτωβρίου 1946 ότι 1.038 στρατόπεδα στην Αγγλία και την Ουαλία είχαν καταληφθεί από 39.535 άτομα, ενώ στις 5 Σεπτεμβρίου αναφέρθηκε ότι τέσσερις χιλιάδες άτομα είχαν κάνει κατάληψη στη Σκωτία.

Εφόσον η κυβέρνηση δεν μπορούσε να καταστρέψει το κίνημα, προσπάθησε να το αφομοιώσει και εξέφρασε την πεποίθησή της ότι οι έποικοι θα "έβλεπαν τη λογική" και "θα απομακρύνονταν όταν τους είχε εξηγηθεί η κατάσταση". Ένα κορυφαίο άρθρο στην εφημερίδα The Observer σχολίαζε:

Το Υπουργείο ευλαβικά ελπίζει ότι οι καταληψίες, μετά από ορισμένες εξηγήσεις, "θα επιστρέψουν στα σπίτια από τα οποία προήλθαν". Ποια σπίτια; Κομμάτια τροχόσπιτων ή σπηλιές στα υπερπλήρη καταλύματα ή στις εγκαταστάσεις άλλων από τις οποίες προσπαθούν απεγνωσμένα να ξεφύγουν; Το γεγονός ότι οι πρώην στρατιώτες που έχουν βιώσει για αρκετά καιρό την εμπειρία του στρατοπέδου στην ζωή τους θεωρούν τώρα μια στρατιωτική καλύβα ως ένα μικρό κομμάτι παραδείσου είναι σίγουρα αρκετά ισχυρή απόδειξη της δυστυχίας και της απελπισίας τους. Ούτε είναι πιθανό να τρομοκρατηθούν από τη συζήτηση για τον χειμερινό καιρό.

Καθώς τα στρατόπεδα άρχισαν να γεμίζουν, οι καταληψίες στράφηκαν σε άλλα άδεια κτίρια: σπίτια, καταστήματα, αρχοντικά, εγκαταλελειμμένα σχολικά κτίρια, ιπποδρομίες και ένα στάδιο ήταν μεταξύ των χώρων που καταλήφθηκαν, ενώ στις 26 Αυγούστου καταλήφθηκαν δύο ξενοδοχεία του Αμπερντίν και ένας ξενώνας, ενώ στις 29 Αυγούστου καταλήφθηκαν δύο μεγάλα ξενοδοχεία στη Γλασκώβη, τα οποία όμως χρειάστηκε να εγκαταλειφθούν αργότερα.

Η τελευταία και πιο θεαματική φάση της εκστρατείας ξεκίνησε στο Λονδίνο την Κυριακή 8 Σεπτεμβρίου, όταν εισέβαλαν στα 148 πολυτελή διαμερίσματα του **Duchess of Bedford House, στο Κένσινγκτον, σε ένα άλλο οικοδομικό τετράγωνο στην οδό Weymouth Street, στο Marylebone, και σε σπίτια στο Holland Park και στο Campden Hill. Την επόμενη ημέρα καταλήφθηκαν άλλα τρία σπίτια στην Beaumont Street, Marylebone, και την Τρίτη 60 οικογένειες εισέβαλαν στο Fountain Court, μια πολυκατοικία στη Victoria. Την Τετάρτη κατελήφθησαν τα διαμερίσματα στο Abbey Lodge, Regents Park και το ξενοδοχείο Ivanhoe Hotel, Bloomsbury, με 630 δωμάτια.**

Η τακτική που υιοθέτησε η αστυνομία σε αυτό το τελικό στάδιο της εκστρατείας διέφερε από μέρα σε μέρα. Στην αρχή, στο Duchess of Bedford House, η ανθρώπινη συμπάθειά τους φαίνεται να υπερίσχυσε του ρόλου τους ως προστάτες των συμφερόντων της ιδιοκτησιακής τάξης και, σύμφωνα με τον Τύπο, "η αστυνομία που κλήθηκε στη σκηνή έγινε εξυπηρετική και ένας επιθεωρητής κανόνισε να έρθει ένα φορτηγό της W.V.S.³ για να προμηθεύσει ζεστά ποτά".

Την Τρίτη, όμως, οργάνωναν επιτήρηση των ακατοίκητων ακινήτων για να αποτρέψουν περαιτέρω καταλήψεις και το υπουργείο Εσωτερικών έδωσε εντολή στη Scotland Yard να "ερευνήσει την προέλευση της οργάνωσης που βρίσκεται πίσω

3 Η Βασιλική Εθελοντική Υπηρεσία (γνωστή ως Women's Voluntary Services (WVS) από το 1938 έως το 1966),

από τους καταληψίες" και να κρατά την κυβέρνηση "πλήρως ενημερωμένη για τις δραστηριότητες των πολιτικών ταραχοποιών που υποδαυλίζουν τα προβλήματα". (Περιττό να πούμε ότι το CID⁴ ανακοίνωσε σύντομα "απόρρητα έγγραφα"). Την Τετάρτη, μετά την κατάληψη του Abbey Lodge και του ξενοδοχείου Ivanhoe, η αστυνομία απέκλεισε τα κτίρια. Η άρνησή τους να επιτρέψουν να μπουν στο Abbey Lodge περισσότερες από είκοσι πέντε κουβέρτες για τα παιδιά, προκάλεσε εντάσεις έξω από το κτίριο, όπου οι διαδηλωτές ξάπλωσαν σε βάθος πέντε μέτρων στο δρόμο και εμπόδισαν την κυκλοφορία για ένα τέταρτο του μιλίου. Αργότερα, επετράπη η είσοδος τροφίμων και κουβερτών.

Παρόμοιες καταστάσεις συνέβησαν και στο ξενοδοχείο Ivanhoe Hotel. **Η κατάσταση πολιορκίας επαναλήφθηκε κατά τη διάρκεια της νύχτας** στα τέσσερα κύρια "μέτωπα των καταληψιών" και **ο αποκλεισμός συνεχίστηκε και την επόμενη ημέρα, ενώ η αστυνομία έλαβε περισσότερα μέτρα για να εμποδίσει τον κόσμο να εισέλθει ή να ξαναμπεί στα κτίρια.** Οι ίδιες καταστάσεις επαναλήφθηκαν το βράδυ της Πέμπτης και **η έφιππη αστυνομία χρησιμοποιήθηκε για να διαλύσει το πλήθος στο Abbey Lodge.** Την Παρασκευή υπήρχαν φήμες ότι σκόπευαν να κάνουν χρήση δακρυγόνων.

Οι αστυνομικές άδειες σταμάτησαν και η διαδρομή προς τη συγκέντρωση της Κυριακής στο Χάιντ Παρκ ήταν γεμάτη έφιππους αστυνομικούς. **Οι πρώτες συλλήψεις, εκτός από τις συνηθισμένες με την κατηγορία της παρακώλυσης και της προσβλητικής συμπεριφοράς, έγιναν το Σάββατο, όταν πέντε κομμουνιστές κατηγορήθηκαν για "συνωμοσία μαζί με άλλα άτομα με σκοπό την υποκίνηση ατόμων σε καταπάτηση ιδιοκτησίας".** (Στη συνέχεια κρίθηκαν ένοχοι και δέθηκαν).

4 Τμήμα Εγκληματολογικών Ερευνών

Την ίδια ημέρα, **ο υπουργός Υγείας**, ο εκλιπών Aneurin Bevan, ο οποίος μόλις είχε επιστρέψει από τις διακοπές του στην Ελβετία, **έδωσε εντολή σε όλες τις τοπικές αρχές να διακόψουν την παροχή φυσικού αερίου και ηλεκτρικού ρεύματος σε όλα τα ακίνητα υπό τον έλεγχό τους που κατείχαν καταληψίες.**

Η κυβέρνηση των Εργατικών συμβούλευσε όλους τους ιδιοκτήτες άδειων κτιρίων να διασφαλίσουν ότι όλες οι πόρτες και τα παράθυρα ήταν ασφαλισμένα, αλλά δεν τους ρώτησε γιατί, σε μια εποχή που οι οικογένειες διώκονταν για ύπνο σε χωράφια και χαντάκια, η περιουσία τους παρέμενε άδεια.

Οι Κομμουνιστές, αν και ένα χρόνο νωρίτερα είχαν καταγγείλει τους Vigilantes, ήταν πολύ δραστήριοι μεταξύ των καταληψιών στο Λονδίνο. Τόσο πολύ που οι άνθρωποι που έπρεπε να βασίζονται στις εφημερίδες για την ενημέρωσή τους υπέθεσαν, και υπέθεσαν έκτοτε, ότι το όλο θέμα ήταν ένα Κομμουνιστικό κόλπο.

Η Diana Murray Hill, το μόνο άτομο που έκανε μια σοβαρή μελέτη εκείνη την εποχή για το ποιοι ήταν οι καταληψίες και σε τι είδους δύσκολη θέση βρίσκονταν (Pilot Papers, Νοέμβριος 1946), ανέφερε από το Abbey Lodge ότι "όσον αφορά το επιχείρημα ότι οι κομμουνιστές τους έδωσαν την ιδέα της κατάληψης, είπαν ότι δεν υπήρχε τίποτα τέτοιο. Πολλοί από αυτούς είχαν κάνει κατάληψη με δική τους πρωτοβουλία πριν από την κατάληψη των διαμερισμάτων. Σε ορισμένες περιπτώσεις τους είχαν πάρει τις καλύβες στις οποίες είχαν κάνει κατάληψη". Και, "Τέλος, το πλήθος των συμπαθούντων έξω, την πλειοψηφία των οποίων ο κ. R. γνώριζε προσωπικά και μπορούσε να εγγυηθεί ότι δεν ήταν κομμουνιστές..." και των ίδιων των καταληψιών: "Και πάλι γνώριζε πολλούς από αυτούς προσωπικά, και από αυτούς που γνώριζε κανένας δεν ήταν κομμουνιστής. Οι καταληψίες σχημάτισαν τη δική τους επιτροπή".

Ή όπως το θέσαμε εμείς στο περιοδικό FREEDOM (21/9/46):

"Το γεγονός είναι ότι οι κομμουνιστές επιθυμούν να εκμεταλλευτούν το κίνημα τώρα που έχει διαδοθεί ευρέως. Πρέπει να αναγνωρίσει κανείς αυτό το γεγονός ακόμα και όταν εκφράζει τη συμπάθειά του για τους συλληφθέντες ηγέτες και την αλληλεγγύη του προς εκείνους τους κομμουνιστές της βάσης που έχουν δώσει πραγματική υποστήριξη σε κάποιους καταληψίες. Παρ' όλα αυτά, η υποστήριξη των κομμουνιστών αποτελεί πραγματικό κίνδυνο για το κίνημα. Η νομική δράση εναντίον των καταληψιών ήταν προφανώς πολύ δύσκολη- αλλά η προσπάθεια του ΚΚ να τους οργανώσει παρείχε στην κυβέρνηση ακριβώς τη λαβή που χρειαζόταν. Οι νομικές διώξεις θα αποσπάσουν την προσοχή από το πραγματικό ζήτημα - την απελπιστική κατάσταση των αστέγων. Θα υποβιβάσει το όλο ζήτημα στο επίπεδο της πολιτικής διαμάχης και του καιροσκοπισμού. Ίσως το πιο επικίνδυνο απ' όλα, το ίδιο το ΚΚ θα προσπαθήσει να μετατρέψει το κίνημα σε νομικίστικο μηχανισμό. Έχουν ήδη διατυπώσει "αιτήματα" προς την κυβέρνηση. Σύντομα θα παροτρύνουν τους άστεγους να αποφύγουν περαιτέρω άμεση δράση και "να μην κάνουν τίποτα που να εμποδίζει την υλοποίηση των αιτημάτων σας".

Η αλήθεια αυτής της εκτίμησης φάνηκε στην αντικλιμάκωση της "γενικής εκκένωσης" από τους καταληψίες του Λονδίνου, όταν χορηγήθηκε η προσωρινή διαταγή του Ανώτατου Δικαστηρίου.

Αυτό αντιμετωπίστηκε από τον Τύπο ως το τέλος των καταληψιών και αποκρύφθηκε το γεγονός ότι οι πολλές χιλιάδες έποικοι των στρατοπέδων δεν επηρεάστηκαν από την οπισθοχώρηση και εγκαταστάθηκαν μέχρι να βρουν κάτι καλύτερο, ενώ πολλοί από τους καταληψίες του Λονδίνου έλαβαν τελικά στέγη του ενός ή του άλλου είδους από την LCC⁵.

Τον Οκτώβριο, ο Aneurin Bevan προσπάθησε να στρέψει το κοινό αίσθημα εναντίον των καταληψιών του καταυλισμού υπονοώντας ότι "παρέκαμπταν τη θέση τους στην ουρά για στέγαση", ενώ στην πραγματικότητα παρέκαμπταν από την ουρά για στέγαση μετακομίζοντας σε κτίρια που διαφορετικά δεν θα χρησιμοποιούνταν για στεγαστικούς σκοπούς. Οι περισσότεροι από αυτούς χρειάστηκαν στην πραγματικότητα χρόνια για να μπουν στην "ουρά στέγασης". Πάνω από εκατό οικογένειες που το 1946 κατέλαβαν ένα στρατόπεδο γνωστό ως Field Farm στο Oxfordshire, παρέμειναν μαζί και το 1958-9 στεγάστηκαν στο νέο χωριό Berinsfield στην ίδια περιοχή.

*** * ***

Ένα αξιοσημείωτο χαρακτηριστικό της όλης εκστρατείας ήταν ο τρόπος με τον οποίο, εντελώς αυθόρμητα και χωρίς διαφωνίες, τα καταλύματα μοιράστηκαν μεταξύ των επίδοξων καταληψιών ανάλογα με τις ανάγκες τους, το μέγεθος των οικογενειών τους κ.λπ.

Οι καλύτεροι οικίσκοι και τα κτίρια, συνήθως η πρώτη αιθουσα των αξιωματικών, περιττό να πούμε, πήγαιναν σε πολυμελείς οικογένειες, ενώ οι συνηθισμένοι οικίσκοι Nissen μοιράζονταν μεταξύ των άτεκνων ζευγαριών.

⁵ Το London County Council (LCC) ήταν ο κύριος φορέας τοπικής αυτοδιοίκησης για την κομητεία του Λονδίνου καθ' όλη τη διάρκεια της ύπαρξής του από το 1889 έως το 1965

Στις 24/7/46 αναφέρθηκε για έναν από τους πρώτους καταυλισμούς καταληψιών:

Οι κατασκηνωτές ανακάλυψαν σήμερα μια δεξαμενή νερού 20.000 γαλονιών και άνοιξαν το νερό. Ένας νεαρός, που διορίστηκε ως επιθεωρητής νερού, πραγματοποιεί ωριαίους ελέγχους για να διασφαλίσει ότι οι βρύσες δεν θα μείνουν ανοιχτές. Έχει εκλεγεί μια επιτροπή κατασκήνωσης και η κατασκήνωση λειτουργεί με κοινοτικά κριτήρια. Οι έμποροι προσέρχονται με τα φορτηγά τους.

Στα στρατόπεδα που επισκέφθηκα στο Hampshire **βρήκα παντού αυτό το ελπιδοφόρο, περιπετειώδες πνεύμα που πηγάζει από την ανεξαρτησία και την αυθόρμητη συνεργασία.** Παντού είδα προσπάθειες να κάνουν αυτούς τους μίζερους οικίσκους να μοιάζουν "περισσότερο με σπίτι". **Δημιουργήθηκαν κοινά μαγειρεία, πλυντήρια και παιδικοί σταθμοί. Οι πατεράδες φούντωναν εναλλάξ τους λέβητες, οι μητέρες έκαναν εναλλάξ τα ψώνια του οικισμού και τα παιδιά μάζευαν τα σκουπίδια που άφηνε ο στρατός και τα έβαζαν φωτιά. Για αυτά τουλάχιστον, ήταν μια πραγματική περιπέτεια. Δημιουργήθηκαν Ενώσεις και Ομοσπονδίες για την Προστασία των Καταληψιών για την περιφρούρηση των αμοιβαίων συμφερόντων τους.** Μερικές αξιομνημόνευτες σκηνές αλληλεγγύης είδαμε κατά τη διάρκεια των καταλήψεων σε ξενοδοχεία του Λονδίνου, όταν, μπροστά στην αντίδραση της αστυνομίας, εντελώς άγνωστοι έριχναν στα κτίρια κουβέρτες και δέματα με τρόφιμα, χωρίς ελπίδα ανταπόδοσης.

Ένα από τα αξιοσημείωτα χαρακτηριστικά των κοινοτήτων των καταληψιών ήταν ότι σχηματίστηκαν από ανθρώπους που είχαν ελάχιστα κοινά στοιχεία εκτός από την έλλειψη στέγης τους - ανάμεσα τους υπήρχαν μάστορες και πανεπιστημιακοί.

Ένα πολύ αποκαλυπτικό ρεπορτάζ για τους καταληψίες, στη σειρά "Πώς είναι τώρα;", δημοσιεύτηκε στο News Chronicle της 14ης Ιανουαρίου 1947. Ο ανταποκριτής περιγράφει έναν καταυλισμό στο Lancashire:

"... Υπάρχουν δύο στρατόπεδα μέσα στο στρατόπεδο - οι επίσημοι καταληψίες (δηλαδή οι άνθρωποι που τοποθετήθηκαν στους οικίσκους μετά την πρώτη εισβολή) και οι ανεπίσημοι καταληψίες (οι βετεράνοι, στους οποίους επετράπη να συνεχίζουν να παραμένουν υπό καθεστώς ανοχής).

"Και οι δύο πληρώνουν το ίδιο ενοίκιο των 10s την εβδομάδα - αλλά εκεί τελειώνει η ομοιότητα. Μολονότι θα φανταζόταν κανείς ότι η αποδοχή του ενοικίου και από τους δύο θα έπρεπε να τους παρέχει πανομοιότυπα προνόμια, στην πραγματικότητα δεν συμβαίνει αυτό. Οι εργάτες έχουν τοποθετήσει χωρίσματα στις καλύβες των επίσημων καταληψιών - και έχουν τοποθετήσει νεροχύτες και άλλες πολυάριθμες ανέσεις. Αυτά είναι τα πρόβατα- οι κατσίκες πρέπει αναγκαστικά να φροντίσουν τον εαυτό τους.

"Ένα ενδιαφέρον σχόλιο σχετικά με την κατάσταση έγινε από έναν από τους νεαρούς υπαλλήλους πρόνοιας που υπάγονται στο τμήμα στέγασης. Κατά την επίσκεψή της για επιθεώρηση διαπίστωσε ότι οι κατσίκες είχαν πιάσει δουλειά με θέληση, αυτοσχεδιάζοντας διαχωριστικά, ανεβάζοντας κουρτίνες, αποστειρώνοντας, βάζοντας και αναπτύσσοντας πρωτοβουλία.

Οι επίσημοι καταληψίες, από την άλλη πλευρά, κάθονταν σκυθρωποί χωρίς να χρησιμοποιούν πρωτοβουλίες ή να σηκώνουν το χέρι για να βοηθήσουν τον εαυτό τους και θρηνούσαν για τη μοίρα τους, παρόλο που θα μπορούσαν να έχουν απομακρυνθεί από την πιο φρικτή ιδιοκτησία της παραγκούπολης. Μέχρι να τους φτάσουν οι καταπονημένοι εργάτες της εταιρείας, δεν επιχειρούσαν να βελτιώσουν οι ίδιοι τις υποθέσεις τους".

Αυτή η ιστορία αποκαλύπτει τόσα πολλά, όχι μόνο για τους καταληψίες, αλλά και για τη διαφορά μεταξύ της ψυχικής κατάστασης που προκαλεί ελεύθερη ανεξάρτητη δράση και αυτής της εξάρτησης και της αδράνειας: τη διαφορά μεταξύ των ανθρώπων που ξεκινούν τα πράγματα και δρουν από μόνοι τους και των ανθρώπων στους οποίους τα πράγματα απλώς συμβαίνουν.

*** * ***

Όταν το κίνημα των καταληψιών εξετάζεται σε σύγκριση με άλλα ιστορικά παραδείγματα άμεσης δράσης που εφαρμόστηκαν στο στεγαστικό πρόβλημα σε μια μη επαναστατική κατάσταση, μπορούν να διακριθούν τέσσερις συγκεκριμένες φάσεις, κοινές για όλα.

Πρώτον, η Πρωτοβουλία, δηλαδή η ατομική δράση που ξεκινάει την εκστρατεία, η σπίθα που ανάβει τη φωτιά· δεύτερον, η Εδραίωση, όταν το κίνημα εξαπλώνεται επαρκώς ώστε να αποτελεί πραγματική απειλή για τα δικαιώματα ιδιοκτησίας και γίνεται αρκετά μεγάλο ώστε να αποφύγει την απλή κατάσβεσή του από τις αρχές.

Η τρίτη φάση είναι αυτή της Επιτυχίας, όταν οι αρχές αναγκάζονται να παραχωρήσουν στο κίνημα αυτό που έχει κερδίσει· και η τέταρτη φάση είναι αυτή της Επίσημης Δράσης, που συνήθως αναλαμβάνεται χωρίς τη θέλησή τους, προκειμένου να κατευνάσουν το λαϊκό αίτημα, του οποίου η άμεση δράση υπήρξε το πιο αποτελεσματικό όπλο, και να αποφύγουν περαιτέρω επιθέσεις στα συμφέροντα της ιδιοκτησιακής τάξης.

Γιατί τίποτα δεν τα καταφέρνει όσο η επιτυχία, και οι κυβερνήσεις συνήθως συνειδητοποιούν ότι, όπως παρατηρεί ο Κροπότκιν, "Μόλις κλονιστεί η αρχή του "Θεϊκού Δικαιώματος της Ιδιοκτησίας", καμία θεωρία δεν θα αποτρέψει την ανατροπή της".

Η πρώτη φάση παρατηρήθηκε στη Γλασκώβη το 1915, όταν οι νοικοκυρές του Govan αρνήθηκαν να πληρώσουν τις αυξήσεις στα ενοίκια που απαιτούσαν οι αδηφάγοι ιδιοκτήτες, ενώ οι γυναίκες του Partick χειρίστηκαν άγρια τους εισπράκτορες των ενοικίων· παρατηρήθηκε στη Βιέννη το 1921, όταν άστεγοι πρώην στρατιώτες κατέλαβαν γη στο κυνηγετικό πάρκο του πρώην αυτοκράτορα και άρχισαν να χτίζουν σπιτσια· παρατηρήθηκε ξανά το 1938, όταν 250 ενοικιαστές της Quinn Square, στο Bethnal Green, αρνήθηκαν να πληρώσουν άλλο ενοίκιο μέχρι να γίνουν επισκευές και να μειωθούν τα ενοίκια· παρατηρήθηκε στο Μπράιτον τον Ιούνιο του 1945, όταν πρώην στρατιώτες μετακόμισαν μια άστεγη οικογένεια σε ένα σπίτι στην οδό Round Hill και έτσι ξεκίνησε η εκστρατεία Vigilante· και παρατηρήθηκε τον Μάιο του 1946, όταν η οικογένεια Fielding ξεκίνησε τους Squatters εγκαθιστώντας τον καταυλισμό του Scunthorpe.

Η δεύτερη φάση αντιπροσωπεύτηκε από τη μεγάλη διαδήλωση των νοικοκυρών στην **George Square** κατά τη διάρκεια των απεργιών για τα ενοίκια στο Clydeside και την απεργία των εργατών των ναυπηγείων, οι οποίοι εξέδωσαν ψήφισμα ότι "αν η κυβέρνηση δεν λάμβανε μέτρα για να μειώσει τα ενοίκια στο προπολεμικό τους επίπεδο, θα ακολουθούσε γενική απεργία στο Clyde". **Στη Βιέννη ήταν ο σχηματισμός του Κινήματος Οικιστικών Διακανονισμών Γης, στα πανό του οποίου αναγράφονταν: "Δώστε μας Γη, Ξύλο και Πέτρα, και θα φτιάξουμε Ψωμί!"**. Στο Κίνημα της Απεργίας Ενοικιάσεων του Λονδίνου, η φάση αυτή ήταν εμφανής με την ανάπτυξη της Ένωσης Ενοικιαστών του Stepney και την εξάπλωση των απεργιών για τα ενοίκια σε όλη την περιοχή του Λονδίνου· **στην εκστρατεία των Vigilante πήρε τη μορφή της εκτεταμένης κατάληψης κενών διαμερισμάτων και μεταξύ των καταληψιών ήταν ακόμη πιο αισθητή με την κατάληψη των στρατοπέδων σε κάθε μέρος αυτής της χώρας.**

Η τρίτη φάση εμπεριέχεται στην απόφαση του Σερίφη της Γλασκώβης υπέρ 18 εργαζομένων που είχαν κληθεί για τη μη καταβολή ενοικίου, αφού μια αντιπροσωπεία είχε επισημάνει στον Σερίφη ότι: "Αυτοί οι άνδρες θα ξαναρχίσουν να εργάζονται μόνο στην περίπτωση που αποφασίσετε εναντίον του γεγονότος. Αν δεν το κάνετε, αυτό σημαίνει ότι οι εργάτες στα χαμηλότερα στρώματα θα σταματήσουν αύριο την εργασία τους και θα ενωθούν μαζί τους". Αυτό φάνηκε στην αναγνώριση των οικοδομικών συνεταιριστικών λεσχών από το Δήμο της Βιέννης· και πήρε μια πολύ εμφανή μορφή στις απεργίες ενοικίων πριν από τον τελευταίο πόλεμο, όταν ο ιδιοκτήτης της Brady Street, στο Stepney, αναγκάστηκε να συμφωνήσει σε μεγάλες μειώσεις ενοικίων και σε επισκευές που κόστιζαν 2.500 λίρες για ένα χρόνο και 1.000 λίρες για κάθε επόμενο χρόνο, ή όταν, στη Δημοτική Απεργία Ενοικιαστών στο Birmingham, 15.000 άνθρωποι πήραν μειώσεις ενοικίων ύψους 30.000 λιρών το χρόνο.

Η επίσημη έγκριση του πρώτου κύματος καταληψιών σε καταυλισμούς ήταν το τελευταίο παράδειγμα αυτής της φάσης.

Στην τελική φάση βλέπουμε την πλήρη δικαιολόγηση της άμεσης δράσης ως μέσο που αναγκάζει τις αρχές να λάβουν ριζοσπαστικά μέτρα που διαφορετικά δεν θα είχαν σκεφτεί.

Φοβούμενη περαιτέρω μεγάλες απεργίες στο Clyde, κατά τον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο, μια κυβέρνηση που εκπροσωπούσε πλήρως την τάξη των ιδιοκτητών, αναγκάστηκε να περάσει τον πρώτο νόμο για τους Περιορισμούς των Μισθωμάτων, και, ενθυμούμενη αυτό, και με τις απεργίες των ενοικίων του 1938-9 νωπές στο μυαλό της, η κυβέρνηση του Chamberlain έσπευσε να εισαγάγει τον νόμο για τους Περιορισμούς των Μισθωμάτων του 1939 με το ξέσπασμα του Δεύτερου Παγκόσμιου Πολέμου.

Η μαχητική δράση των Αυστριακών εργατών κατέστησε αναγκαίο για τις αρχές, σε μια εποχή πλήρους οικονομικής και χρηματοπιστωτικής κατάρρευσης, να ξεκινήσουν το Δημοτικό Πρόγραμμα Στέγασης και Πολεοδομίας της Βιέννης, ένα από τα μεγαλύτερα και πιο ολοκληρωμένα στην Ευρώπη.

Το 1945 οι Vigilantes ανάγκασαν την κυβέρνηση να παραχωρήσει στις τοπικές αρχές ευρείες εξουσίες επίταξης και η απειλή περαιτέρω δράσης εξασφάλισε ότι θα τις χρησιμοποιούσαν.

Με τον ίδιο τρόπο, η ανακοίνωση ότι "οκτακόσια πενήντα πρώην στρατόπεδα υπηρεσίας προσφέρονται από το Υπουργείο Έργων στον κ. Aneurin Bevan για να τον βοηθήσουν στην επείγουσα στεγαστική του εκστρατεία", ήταν το μέτρο της επιτυχίας των καταληψιών των στρατοπέδων.

Αν δεν υπήρχε η καιροσκοπική παρέμβαση των κομμουνιστών, φαίνεται πιθανό ότι η κατάληψη των ξενοδοχείων και των πολυτελών διαμερισμάτων θα είχε αναγκάσει τις αρχές σε ακόμη πιο σημαντικές και θεαματικές παραχωρήσεις.

*** * ***

Σήμερα, η άμεση δράση είναι και πάλι επιτακτική. Δεν είναι εξωπραγματικό το γεγονός ότι σε μια περίοδο όπου οι άστεγοι στο Λονδίνο αυξάνονται σταθερά, το State House στο Holborn, ένα από τα τεράστια νέα κτίρια γραφείων κύρους, θα πρέπει να παραμένει άδειο για τουλάχιστον δύο χρόνια; Στο νέο φυλλάδιο της Solidarity, με τίτλο "Homelessness!", η Sheila Jones του Συλλόγου Ενοικιαστών σε ένα από τα "μισά σπίτια" του LCC λέει:

"Σε μερικούς από εμάς αρχίζει να γίνεται σαφές ότι αν θέλουμε να γίνει κάτι θα πρέπει να το κάνουμε μόνοι μας.

Η LCC προσπαθεί να κρατήσει αυτά τα μέρη όσο το δυνατόν πιο απαίσια γίνεται για να αποτρέψει άλλους να επωφεληθούν από τις παρεχόμενες "διευκολύνσεις". **Μια ευφάνταστη και επιλεκτική παραβίαση των τεχνητών κανόνων της LCC θα μπορούσε να είναι μια αποτελεσματική μέθοδος διαμαρτυρίας.** Τι θα συνέβαινε, για παράδειγμα, αν μια ομάδα οικογενειών μαζευόταν και αποφάσιζε να φέρει τα δικά της έπιπλα για να αντικαταστήσει τα πράγματα της LCC; Θα καλούσαν οι φύλακες της LCC την αστυνομία ... εναντίον ενοικιαστών των οποίων το μόνο έγκλημα ήταν ότι προσπάθησαν, με δικά τους έξοδα, να κάνουν τις συνθήκες διαβίωσης πιο υποφερτές για τους ίδιους και τα παιδιά τους;"

Και ένας άλλος συνεργάτης, ο Ken Jones, επισημαίνει ότι υπάρχουν δυνατότητες για τους άτυχους κατοίκους των κέντρων υποδοχής που δεν έχουν κυριολεκτικά τίποτα να χάσουν.

Προτείνει, για παράδειγμα, οι σύζυγοι να μην υπακούσουν στην "απαγόρευση κυκλοφορίας", ώστε αν οι αρχές τολμήσουν, να χρησιμοποιήσουν βία για να χωρίσουν έναν άνδρα από την οικογένειά του.

Αλλά πρέπει να αφήσουμε τους άστεγους και τους αποθαρρυσμένους να δώσουν τις δικές τους μάχες;

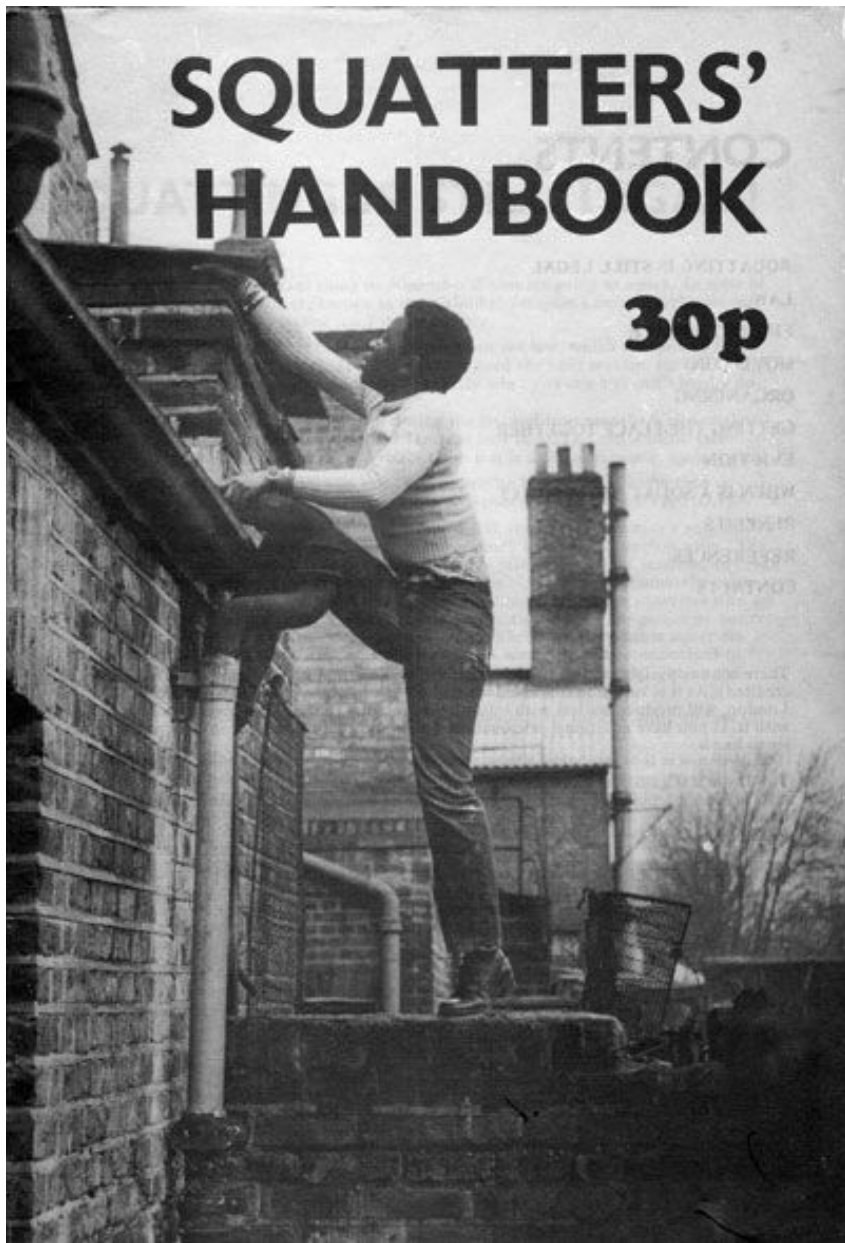
Colin Ward

Πηγή:

<https://libcom.org/library/direct-action-houses-justice-squatters>

SQUATTERS' HANDBOOK

30p

Η κρυφή ιστορία της στέγασης

Συνοπτική παρουσίαση

Μέχρι το 1945 οι "plotlanders" είχαν τη δυνατότητα να χρησιμοποιούν μικρά κομμάτια γης που δεν χρειάζονταν για τη γεωργία, μετατρέποντας σταδιακά τις καλύβες του Σαββατοκύριακου σε μόνιμες κατοικίες, χρησιμοποιώντας το χρόνο και την εργασία τους και όχι μεγάλα χρηματικά ποσά.

Αμέσως μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, χιλιάδες άστεγοι κατέλαβαν πρόσφατα εκκενωμένα στρατόπεδα, οργανώνοντας τις δικές τους συλλογικές δραστηριότητες. Στη συνέχεια, στις δεκαετίες του 1960 και 1970, ένα παρόμοιο κίνημα ξέσπασε σε κενά ακίνητα της τοπικής αυτοδιοίκησης, εξελισσόμενο σε συνεταιρισμούς μακροχρόνιας στέγασης.

Σήμερα διάφορα είδη περιηγητών προσπαθούν να εγκατασταθούν στη δική τους γη, ζώντας εκτός της επίσημης οικονομίας και πειραματιζόμενοι με ένα ευρύ φάσμα αντισυμβατικών τύπων κατοικίας.

Αυτού του είδους η παροχή στέγασης με αυτοβοήθεια είναι ευέλικτη, φθηνή και δημιουργική. Τείνει να χρησιμοποιεί το ανθρώπινο κεφάλαιο παρά το οικονομικό κεφάλαιο και να εξελίσσεται σταδιακά από την απλούστερη διάταξη επινοώντας νέες έξυπνες λύσεις.

Θα πρέπει να την αφήσουμε να ανθίσει, περιορίζοντας την παρόρμηση της κυβέρνησης να θέσει εκτός νόμου αντισυμβατικές συμπεριφορές μέσω νομοθεσίας όπως ο νόμος Criminal Justice Act του 1994.

Επιπλέον, οι πολεοδομικές αρχές θα πρέπει να δείξουν μεγαλύτερη κατανόηση στον πειραματισμό, αναβιώνοντας ίσως ακόμη και την ιδέα των ζωνών χαλαρού σχεδιασμού που συνδέθηκαν με ορισμένες από τις Νέες Πόλεις της δεκαετίας του 1960.

Εισαγωγή

Σκοπός μου σε αυτό το άρθρο είναι να διερευνήσω τις πτυχές της ιστορίας της στέγασης, όσον αφορά τη στέγαση που βασίζεται στην τοπική και λαϊκή πρωτοβουλία, την αυτοβοήθεια και την αλληλοβοήθεια.

Είναι σημαντικό να θυμόμαστε ότι το μεγαλύτερο μέρος του παγκόσμιου πληθυσμού ζει σε σπίτια που έχτισαν οι ίδιοι, οι γονείς και οι παππούδες τους και ότι τα πιο ευρέως χρησιμοποιούμενα οικοδομικά υλικά στον κόσμο είναι το χόρτο στις διάφορες μορφές του, από το άχυρο μέχρι το μπαμπού, και η λάσπη στις αμέτρητες μορφές της, από τη πατητή γη μέχρι το τούβλο.

Στην αγγλική ιστορία, ένα βασικό γεγονός που πρέπει να αντιμετωπίσουμε είναι η περίφραξη των κοινών αγρών, των κοινών γαιών και των ερημιών, η οποία δεν ήταν μια ξαφνική μεταμόρφωση τον δέκατο όγδοο αιώνα, αλλά μια συνεχής διαδικασία επί αιώνες, με αποκορύφωμα τις κοινοβουλευτικές περιφράξεις του 1750-1850.

Υπήρχαν όμως πολλά μέρη, ιδίως στην ενδοχώρα των κωμοπόλεων, όπου η διαδικασία της περίφραξης ήταν λιγότερο σημαντική από την προσπάσιμότητα σε μικρά κομμάτια γης, όπου μπορούσε κανείς να βγάλει τα προς το ζην με διάφορες βιομηχανίες που κάλυπταν τις ανάγκες των κατοίκων της πόλης, είτε με την εκτροφή κοτόπουλων ή αγελάδων, είτε με την καλλιέργεια λαχανικών, είτε με την εξόρυξη πέτρας ή την κατασκευή τούβλων, είτε με την παραλαβή πλυντηρίων. Υπήρχαν, με άλλα λόγια, πολλοί άνθρωποι που έβγαζαν τα προς το ζην με διάφορα, συχνά εποχιακά, επαγγέλματα, συμπεριλαμβανομένης της καλλιέργειας του δικού τους χωραφιού.

Το λατομείο Headington, λίγο έξω από την Οξφόρδη, ήταν ένας από τους λίγους τέτοιους οικισμούς, του οποίου η ιστορία συγκεντρώθηκε από επιζώντες πριν εξαφανιστεί στο πλαίσιο της συνήθους επέκτασης των προαστίων. Ο Raphael Samuel παρείχε μια προσεκτική σύνδεση μεταξύ των προφορικών αναμνήσεων και των αρχείων που αποκάλυψαν μια κοινότητα καταληψιών που διέθετε πέτρα και πηλό, καθώς και δεξιότητες για να ικανοποιήσει τις απαιτήσεις της πόλης, και αυτές, με την αμφίβολη νομική ιδιοκτησία της γης, οδήγησαν στην οικοδόμηση σπιτιών και στην κατανομή των κατασκευαστικών δεξιοτήτων. Κάθε οικογένεια διέθετε έναν λαχανόκηπο και χρησιμοποιούσε μια σειρά από τεχνικές συλλογής για να ανταλλάξει εντός της κοινότητας ή να πουλήσει στους αγρότες ή στην πόλη.

Η σημασία αυτής της τεράστιας ποικιλίας δραστηριοτήτων ήταν ότι, όσο φτωχοί και αν ήταν, οι άνθρωποι του Quarry παρέμεναν ζωντανοί έξω από το επίσημο σύστημα ανακούφισης των φτωχών.

Το να μένουν έξω από αυτούς τους μισητούς και επίφοβους θεσμούς ήταν ένα αξιοσημείωτο επίτευγμα, και ήταν επίσης, όπως σημείωσε ο Samuel, ένα χωριό που είχε προκύψει μοναδικά απαλλαγμένο από γαιοκτήμονες:

“επί αιώνες απολάμβανε ουσιαστικά ένα καθεστώς συμβίωσης εκτός ενορίας ή δήμου⁶, ένα είδος αναρχίας, στο οποίο οι χωρικοί δεν ήταν υπεύθυνοι σε κανέναν άλλον παρά μόνο στον εαυτό τους”.

Οι κοινότητες αυτού του τύπου όχι μόνο επιβίωσαν μέχρι το τέλος του δέκατου ένατου αιώνα, αλλά συνέχισαν να επανεμφανίζονται υπό νέες συνθήκες καθ' όλη τη διάρκεια του εικοστού αιώνα.

6 Extra-parochial στο πρωτότυπο: Στην Αγγλία και την Ουαλία, ήταν μια γεωγραφικά καθορισμένη περιοχή που θεωρούνταν ότι βρισκόταν εκτός οποιασδήποτε εκκλησιαστικής ή πολιτικής ενορίας.

Στο υπόλοιπο της παρούσας εργασίας θα εξετάσω τρία παραδείγματα λεπτομερέστερα: τους plotlanders του μεσοπολέμου, τους καταληψίες των μεταπολεμικών χρόνων, τη δεκαετία του 1940 και ξανά τη δεκαετία του 1960, και τα διάφορα είδη περιπλανώμενων που εξακολουθούν να εξερευνούν αντισυμβατικούς τρόπους διαβίωσης σήμερα.

Οι Plotlanders στις αρχές του εικοστού αιώνα.

Η λέξη "plotlands" επινοήθηκε από τους πολεοδόμους για τα μέρη εκείνα όπου, μέχρι το 1939, η γη χωριζόταν σε μικρά οικοπέδα και πωλούνταν, συχνά με ανορθόδοξους τρόπους, σε ανθρώπους που ήθελαν να χτίσουν το εξοχικό τους σπίτι, το εξοχικό τους καταφύγιο ή το μικρό τους κτήμα. Παραπέμπει σε ένα τοπίο με ένα πλέγμα από χορταριασμένα μονοπάτια, αραιά γεμάτο με μπανγκαλόου φτιαγμένα από καλύβες του στρατού, παλιά βαγόνια του τρένου, υπόστεγα, παράγκες και σαλέ, που εξελίσσονται σιγά σιγά σε μια τυπική προαστιακή ανάπτυξη.

Τα plotlands ήταν αποτέλεσμα διαφόρων παραγόντων. Πρώτον, η γεωργική παρακμή που ξεκίνησε τη δεκαετία του 1870 και συνεχίστηκε μέχρι το 1939, με ένα διάλειμμα στον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο, ανάγκασε την πώληση χρεοκοπημένων αγροκτημάτων σε τιμές εξευτελιστικές. Σε αυτό προστέθηκε η εξάπλωση της συνήθειας των διακοπών και της ιδέας του "Σαββατοκύριακου" στην κοινωνική κλίμακα. Πριν από τον νόμο του 1938 για τις διακοπές με αμοιβή, όσοι έκαναν διακοπές χωρίς να πληρώνονται για εκείνη την εβδομάδα ή το δεκαπενθήμερο ήταν πιθανό να αναζητούσαν φτηνές διακοπές, και μια ματιά στις εφημερίδες της δεκαετίας του 1930 δείχνει ότι οι φθηνότερες διαθέσιμες διακοπές ήταν η ενοικίαση ενός μπανγκαλόου σε οικόπεδο. Τέλος, υπήρχε η ιδέα της ιδιοκτησιακής δημοκρατίας.

Το ιδιοκατοικημένο σπίτι είναι σήμερα ο συνηθέστερος τρόπος ιδιοκτησίας σε αυτή τη χώρα, αλλά ακόμη και όταν οι περισσότερες οικογένειες, πλούσιες ή φτωχές, νοίκιαζαν τις κατοικίες τους, η έλξη της κατοχής μερικών τετραγωνικών μέτρων της Αγγλίας είχε τη γοητεία της.

Τα plotlands είχαν αρκετά κοινά χαρακτηριστικά. Βρίσκονταν πάντοτε σε περιθωριακή γη. Τα plotlands του Essex βρίσκονταν στο βαρύ άργιλο, γνωστό στους αγρότες ως "three-horse land", το οποίο ήταν το πρώτο που βγήκε από την καλλιέργεια κατά τη γεωργική ύφεση- άλλα αναπτύχθηκαν σε ευάλωτες παράκτιες περιοχές όπως το Jaywick Sands και το Canvey Island. Ένα άλλο χαρακτηριστικό ήταν ότι οι κάτοικοι των plotland ήθελαν τα εξοχικά τους να παραμείνουν στην ίδια οικογένεια και τελικά να γίνουν η κατοικία συνταξιοδότησης των ιδιοκτητών.

Αυτό που φαινόταν στον εξωτερικό παρατηρητή άβολο, υποβαθμισμένο και μακριά από τα καταστήματα, ήταν γι' αυτούς φορτωμένο με αναμνήσεις από ευτυχισμένες καλοκαιρινές μέρες όταν τα παιδιά ήταν μικρά.

Τέλος, τα plotlands είχαν την τάση να αναβαθμίζονται με την πάροδο του χρόνου. Οι επεκτάσεις, η προσθήκη λουτρών, η μερική ή ολική ανοικοδόμηση, η παροχή κεντρικών υπηρεσιών και η διαμόρφωση των δρόμων αποτελούν μέρος της συνεχούς διαδικασίας βελτίωσης σε κάθε παλιό οικισμό που δεν έχει υπονομευθεί οικονομικά ή δεν έχει υποστεί τον περιορισμό των βελτιώσεων που είναι γνωστός ως σχεδιαστική καταστροφή.

Όταν ο Dennis Hardy και εγώ είχαμε τη δυνατότητα να εξερευνήσουμε τα plotlands, ενώ πολλοί από τους αρχικούς εποίκους ζούσαν ακόμη, αυτό που μας έκανε εντύπωση ήταν η τεράστια προσκόλλησή τους στα σπίτια τους, η αμυντική τους ανεξαρτησία και οι ισχυροί κοινοτικοί δεσμοί τους.

Οι κάτοικοι του Jaywick Sands, για παράδειγμα, είχαν οργανώσει επί δεκαετίες μια υπηρεσία για το άδειασμα των αποχωρητηρίων του Elsan, γνωστή στην περιοχή ως "Bisto Kids", μέχρι που, μετά από πενήντα χρόνια, κατασκευάστηκε ένας υπόνομος. Η συντριπτική μας εντύπωση ήταν ο τρόπος με τον οποίο οι αυτοκατασκευαστές των οικοπέδων, οι οποίοι ξεκίνησαν με πολύ λίγα χρήματα, με την πάροδο των ετών μετέτρεψαν τη δική τους εργασία και εφευρετικότητα σε κεφάλαιο, χωρίς καμία απολύτως βοήθεια από τα τοπικά συμβούλια, τις οικοδομικές εταιρείες ή άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα.

Τι έκαναν οι πολεοδομικές αρχές στις μεταπολεμικές δεκαετίες για τα οικόπεδα; Μερικές φορές ο στόχος τους ήταν να τις εξαλείψουν εντελώς και να επιστρέψουν τη γη, αν όχι στη γεωργία, σε δημόσια χρήση αναψυχής. Στα περισσότερα μέρη αυτή η πολιτική απέτυχε και οδήγησε σε άδειες θαμνώδεις ερημίες ανάμεσα στα οικόπεδα που εξακολουθούν να καταλαμβάνονται από πεισματάρηδες που πολέμησαν τις πολεοδομικές αποφάσεις.

Σε ορισμένα μέρη πέτυχε. Στο Havering Park, στο Essex, το Συμβούλιο του ευρύτερου Λονδίνου αγόρασε και κατεδάφισε όλες τις κατοικίες των οικοπέδων για να φτιάξει ένα πάρκο. Σε κοντινή απόσταση, η νέα πόλη Basildon ορίστηκε το 1949 για να δημιουργήσει ένα είδος αστικής οντότητας από το Pitsea και το Laindon, όπου μέχρι το τέλος του πολέμου υπήρχε ένας μόνιμος πληθυσμός περίπου 25.000 κατοίκων που εξυπηρετούνταν από 75 μίλια δρόμων με χορτάρι, κυρίως χωρίς αποχετευτικό δίκτυο και με μάνικες για την παροχή νερού.

Ο Δεύτερος Παγκόσμιος Πόλεμος και οι υπερεξουσίες για τον έλεγχο της ανάπτυξης που δόθηκαν στις πολεοδομικές αρχές με τον νόμο του 1947 για τον πολεοδομικό και χωροταξικό σχεδιασμό και τους διαδόχους του έβαλαν τέλος σε αυτό το είδος αυτοβοήθειας στην οικοδόμηση σπιτιών στη Βρετανία.

Ακόμα και η ιδιοκατασκευή κατοικιών, η οποία παρέχει σήμερα περισσότερες κατοικίες ετησίως από οποιαδήποτε από τις πάμπολες "εταιρείες κατασκευής κατοικιών", πρέπει να παράγει ένα πλήρως ολοκληρωμένο, πλήρως συντηρημένο σπίτι από την αρχή.

Διαφορετικά, δεν υπάρχει οικοδομική άδεια, δεν υπάρχει έγκριση σύμφωνα με τους οικοδομικούς κανονισμούς και δεν υπάρχει στεγαστικό δάνειο για την πληρωμή του χώρου και των υλικών.

Οι καταληψίες στα μεταπολεμικά χρόνια.

Κατά τις μεταπολεμικές δεκαετίες η λέξη "κατάληψη" χρησιμοποιήθηκε για να περιγράψει τη μη εξουσιοδοτημένη κατάληψη κενών ακινήτων (σχεδόν πάντα δημόσιων) από άστεγους.

Μου φαίνεται ότι η κατάληψη μπορεί να θεωρηθεί είτε ιδεολογική είτε πρακτική. Αυτό που εννοώ με αυτό είναι ότι όταν ο Winstanley και οι Diggers εγκαταστάθηκαν σε γη στο Walton-on-Thames στο Surrey το 1649, ήταν ιδεολόγοι, δραματοποιώντας έναν αιώνα μη εξουσιοδοτημένων καταπατήσεων από τους ιδιοκτήτες.

Αλλά πάντα υπήρχαν επίσης οι πρακτικοί καταληψίες, που βασίζονταν σε απομακρυσμένους και απόντες ιδιοκτήτες ακινήτων, για να τους επιτραπεί η κατάληψη χώρων εξ αρχής.

Το τελευταίο πράγμα που επιθυμούσαν ήταν η δημοσιότητα και αυτό που επιθυμούσαν περισσότερο ήταν ένα ενοικιαστήριο και η ασφάλεια της ιδιοκτησίας.

Στο τέλος του Δεύτερου Παγκοσμίου Πολέμου, αυτό το είδος καταλήψεων ξεκίνησε με τη λεγόμενη "εκστρατεία Vigilante", η οποία εξαπλώθηκε από το Μπράιτον σε άλλες παραθαλάσσιες πόλεις όπως το Χέιστινγκς και το Σάουθεντ. Επιτροπές, σε μεγάλο βαθμό πρώην στρατιωτών, υπό την κάλυψη της νύχτας, εγκατέστησαν άστεγες οικογένειες και τα έπιπλά τους σε ακατοίκητα σπίτια - συνήθως με επιτυχία, αφού δεν μπορούσε να γίνει καμία ενέργεια για την έξωση τους από τη στιγμή που έμεναν μέσα, μέχρι οι συνήθως απόντες ιδιοκτήτες να κινήσουν νομικές διαδικασίες εναντίον τους.

Τα επόμενα χρόνια η εκστρατεία αυξήθηκε λόγω της ανωμαλίας της εκκένωσης εκατοντάδων στρατοπέδων του στρατού και της πολεμικής αεροπορίας κατά τη διάρκεια της χειρότερης έλλειψης στέγης που γνώρισε η χώρα.

Οι αυθόρμητες ατομικές δράσεις ξεκίνησαν στο Scunthorpe, εξαπλώθηκαν γρήγορα σε δύο άλλα στρατόπεδα στο Lincolnshire και ακολουθήθηκαν από την κατάληψη αρκετών στρατοπέδων γύρω από το Sheffield, όπου οι έποικοι σχημάτισαν μια Ένωση Προστασίας Καταληψιών και συνδέθηκαν με τους πρωτοπόρους καταληψίες στο Scunthorpe.

Τα γεγονότα αυτά ακολουθήθηκαν γρήγορα από την κατάληψη εκατοντάδων καταυλισμών παντού στη Βρετανία.

Οι αρχές που στην αρχή αποποιήθηκαν κάθε ευθύνη για τους καταληψίες - μεταθέτοντας την ευθύνη από τη μία υπηρεσία στην άλλη - αναγκάστηκαν να αναγνωρίσουν τις καταλήψεις και οι τοπικές αρχές έλαβαν εντολή να ενεργοποιήσουν την παροχή νερού και ηλεκτρικού ρεύματος. Αργότερα μέσα στο έτος το Υπουργείο των Έργων, το οποίο προηγουμένως είχε δηλώσει ότι "δεν ενδιαφερόταν", βρήκε τη δυνατότητα να προσφέρει στο Υπουργείο Υγείας (τότε το αρμόδιο για τη στέγαση τμήμα) 850 πρώην στρατόπεδα.

Η κυβέρνηση ανακοίνωσε στις 11 Οκτωβρίου 1946 ότι 1.038 καταυλισμοί στην Αγγλία και την Ουαλία είχαν καταληφθεί από 39.535 άτομα, ενώ στις 5 Σεπτεμβρίου ανακοινώθηκε ότι τέσσερις χιλιάδες άτομα έκαναν κατάληψη στη Σκωτία.

Δεδομένου ότι η κυβέρνηση δεν μπορούσε να καταστρέψει το κίνημα, προσπάθησε να το απορροφήσει και εξέφρασε την πεποίθηση ότι οι έποικοι θα "έβλεπαν τη λογική" και "θα απομακρύνονταν όταν τους εξηγούσαν την κατάσταση".

Το Σάββατο 14 Σεπτεμβρίου, ο υπουργός Υγείας, Aneurin Bevan, μόλις είχε επιστρέψει από τις διακοπές του στην Ελβετία, είχε δώσει εντολή στις τοπικές αρχές να διακόψουν την παροχή φυσικού αερίου και ηλεκτρικού ρεύματος σε ακίνητα υπό τον έλεγχό τους που κατείχαν καταληψίες.

Αλλά στην πραγματικότητα, μέχρι εκείνη τη στιγμή, τα συμβούλια είχαν ήδη κατευθύνει τους άστεγους να καταλάβουν άδειες καλύβες, όπου οι έποικοι οργάνωναν συλλογικές κουζίνες και παιδικούς σταθμούς και σχημάτιζαν βάρδιες για να καίνε τους λέβητες που άφησαν πίσω τους οι ένοπλες δυνάμεις.

Τον Οκτώβριο του 1946, ο Bevan προσπαθούσε ακόμη να στρέψει το κοινό αίσθημα εναντίον των καταληψιών των στρατοπέδων υπονοώντας ότι "παρέκαμπταν την σειρά για στέγαση", ενώ στην πραγματικότητα έκαναν άλμα από την ουρά για στέγαση, μετακομίζοντας σε κτίρια που διαφορετικά δεν θα χρησιμοποιούνταν για στεγαστικούς σκοπούς. Οι περισσότεροι από αυτούς χρειάστηκαν χρόνια για να μπου σε αυτή την "ουρά στέγασης". Έτσι, σε μια περίπτωση, πάνω από εκατό οικογένειες που το 1946 κατέλαβαν ένα στρατόπεδο που ονομαζόταν Field Farm στο Oxfordshire, παρέμειναν μαζί και πάνω από δέκα χρόνια αργότερα, το 1958-9, στεγάστηκαν εκ νέου στο νέο χωριό Berinsfield στην ίδια περιοχή.

Στην πράξη, οι καταληψίες είχαν κερδίσει, και σε λίγο καιρό η κεντρική κυβέρνηση επέκρινε τις τοπικές αρχές επειδή δεν στέγαζαν άστεγες οικογένειες σε πρώην στρατόπεδα. Αλλά είναι περιττό να πούμε ότι οι ρεαλιστικές⁷ καταλήψεις συνεχίστηκαν, ιδίως όταν τα τοπικά συμβούλια απέκτησαν τεράστιες εκτάσεις αστικών κατοικιών για ενδεχόμενη συνολική ανάπλαση.

Επανεμφανίστηκε ως δημόσιο θέμα το 1968 χάρη σε δύο ακτιβιστές, τον Ron Bailey και τον Jim Radford. Ήταν απασχολημένοι με την αναταραχή σχετικά με την αποτυχία των τοπικών αρχών να συμμορφωθούν με το θεσμοθετημένο καθήκον τους απέναντι στους άστεγους, προσπαθώντας μετά από μακρές και πικρές εκστρατείες να επιστήσουν την προσοχή του κοινού στις συνθήκες που επικρατούσαν στους ξενώνες για άστεγες οικογένειες στο Κεντ και το Έσσεξ και στην περιοχή του Συμβουλίου της κομητείας του Λονδίνου.

Έτσι εγκατέστησαν άστεγες οικογένειες σε ακατοίκητα σπίτια που είχαν αποκτηθεί από το δημόσιο και προορίζονταν για κατεδάφιση στο μέλλον για προβλεπόμενες βελτιώσεις δρόμων, ή για χώρους στάθμευσης αυτοκινήτων ή για δημοτικά γραφεία.

Αυτό εξόργισε τις τοπικές αρχές, οι οποίες αντέδρασαν βίαια. Χρησιμοποίησαν τραμπούκους που περιγράφονταν ως "ιδιωτικοί ερευνητές" για να τρομοκρατήσουν και να εκφοβίσουν τις οικογένειες που έκαναν κατάληψη. Αυτό αναφέρθηκε και καταγράφηκε ευρέως στον Τύπο και στην τηλεόραση, και αυτό με τη σειρά του προκάλεσε την υποστήριξη της κοινής γνώμης προς τους καταληψίες, όπως επίσης και η πολιτική της εσκεμμένης καταστροφής των εσωτερικών χώρων των άδειων σπιτιών για να κρατήσει τους καταληψίες έξω.

7 Pragmatic στο πρωτότυπο κείμενο

Ωστόσο, μετά από αυτή την υπερβολική αντίδραση τα συμβούλια, προφανώς ντροπιασμένα για την κακή διαχείριση των κενών κατοικιών που κατείχαν, προθυμοποιήθηκαν να συνάψουν συμφωνίες για βραχυπρόθεσμους στεγαστικούς συνεταιρισμούς, ορισμένοι από τους οποίους, λόγω του μεταβαλλόμενου κλίματος της στεγαστικής πολιτικής, είχαν πολύ μεγάλη διάρκεια ζωής.

Για παράδειγμα, στο Λονδίνο, μερικοί από τους πιο επιτυχημένους στεγαστικούς συνεταιρισμούς προέκυψαν από ομάδες καταλήψεων.

Οι τοπικοί πολιτικοί μπορεί να έχουν έρθει σε συμφωνία με τους καταληψίες, αλλά οι πολιτικοί της κεντρικής κυβέρνησης και των δύο μεγάλων κομμάτων ήταν σταθερά εχθρικοί.

Μόλις ανακάλυψαν ότι η κατάληψη ήταν αστικό και όχι ποινικό αδίκημα, το οποίο διέπεται από νομοθεσία που χρονολογείται από το 1381, άρχισαν να αλλάζουν την κατάσταση.

Η Νομική Επιτροπή αντέδρασε το 1974 με ένα έγγραφο σχετικά με τα ποινικά αδικήματα της εισόδου και παραμονής σε ιδιοκτησία, το οποίο ενσωματώθηκε στη νομοθεσία με τον νόμο περί ποινικού δικαίου του 1977.

Αυτό απέτυχε να αποτρέψει τους περίπου 50.000 καταληψίες αυτής της χώρας, και στην πράξη, το ίδιο συνέβη και με τον συντηρητικό διάδοχό του, τον νόμο περί ποινικής δικαιοσύνης του 1994.

Η κυβέρνηση αγνόησε την εκπροσώπηση όσων είχαν προσπαθήσει να αναζητήσουν κάποια στέγη για τους άστεγους στην επίσημη πολιτική, και ο νόμος του 1994 ενσωμάτωσε ένα εκλεκτικό φάσμα νομοθεσίας που στρέφεται κατά των φτωχών.

Αυτό που οι καταληψίες επιδιώκουν, και πάντα επιδιώκουν, είναι η ασφάλεια της ιδιοκτησίας και κυρίως η προσωπική ασφάλεια. Ωστόσο, υπήρξε **μια σημαντική επιδείνωση του κλίματος της κοινής γνώμης που επέτρεψε στις τοπικές αρχές τη δεκαετία του 1940 και ξανά τη δεκαετία του 1960 και του 1970 να κάνουν δημιουργικές συμφωνίες με τους καταληψίες, όμως τη δεκαετία του 1990, στηριζόμενη σε αυτό που θεωρούσε ως αυτοπροστατευτικά ένστικτα μιας δημοκρατίας που κατέχει ιδιοκτησία, οδήγησε την κεντρική κυβέρνηση να υιοθετήσει πολιτικές που είχαν ως αποτέλεσμα την ποινικοποίησή τους.**

Ταξιδιώτες και έποικοι σήμερα.

Σε όλη τη διάρκεια της αγγλικής ιστορίας υπήρχαν πάντα πλανόδιοι άνθρωποι με αναντικατάστατο ρόλο στην παραδοσιακή αγροτική οικονομία έντασης εργασίας, στην εποχιακή εργασία κατά την περίοδο της συγκομιδής, και ακόμη και σήμερα, όταν οι καλλιεργητές επιδιώκουν να τα καταφέρουν χωρίς μόνιμο εργατικό δυναμικό, έχουν ζωτική θέση στο μάζεμα πατάτας, στη συλλογή φρούτων, στα χωράφια με λυκίσκο και στους οπωρώνες.

Η πολεοδομική νομοθεσία, η οποία ορίζει μια εγκεκριμένη χρήση για κάθε κομμάτι γης, έχει προστεθεί στα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι περιπλανώμενοι.

Η αναγνώριση αυτών των διλημμάτων για τη μειονότητα οδήγησε στην ψήφιση του νόμου του 1968 για τις θέσεις τροχόσπιτων, ο οποίος απαιτούσε από τα τοπικά συμβούλια να παρέχουν χώρους για τους ρομά με 100% επιχορήγηση από την κεντρική κυβέρνηση. Λιγότερα από τα δύο πέμπτα από αυτά το έπραξαν και ο νόμος δεν εφαρμόστηκε.

Το 1978 η κυβέρνηση ζήτησε από τον αείμνηστο καθηγητή Gerald Wibberley, μια πολύ σεβαστή αυθεντία σε θέματα σχεδιασμού της υπαίθρου, να υποβάλει έκθεση σχετικά με τη λειτουργία της. Κατέληξε στο συμπέρασμα ότι "ο νόμος λειτουργεί, αργά, αλλά αρκετά καλά σε μερικές περιοχές, παρόλο που τα συμβούλια και η κυβέρνηση δεν το επιθυμούσαν με την ψυχή τους".

Ωστόσο, στις 18 Αυγούστου 1992, όταν το κοινοβούλιο βρισκόταν σε περίοδο διακοπών, ο Sir George Young, τότε υφυπουργός Στέγασης και Χωροταξίας, ανακοίνωσε την πρόθεσή του να καταστήσει ποινικό αδίκημα τη στάθμευση τροχόσπιτου ή παρόμοιου οχήματος σε οποιοδήποτε οικόπεδο, χωρίς τη συγκατάθεση του ιδιοκτήτη του, και να καταργήσει την υποχρέωση των τοπικών αρχών να παρέχουν χώρους στάθμευσης.

Ο Sir George είπε, ευθαρσώς, ότι εναπόκειται στους ταξιδιώτες να αποκτήσουν τη δική τους γη για χώρους και να υποβάλουν αίτηση για έγκριση χωροθέτησης. Οι προτάσεις αυτές ενσωματώθηκαν στη συνέχεια στον νόμο περί ποινικής δικαιοσύνης του 1994, και υπήρξε μια σειρά δοκιμαστικών υποθέσεων κατά τη διάρκεια της υπόλοιπης δεκαετίας, οι οποίες έδειξαν πόσο δύσκολο μπορεί να είναι να πάρει κανείς τη έγκριση χωροθέτησης.

Ένας ρομά, ο Richard Oakley, ο οποίος είχε χρησιμοποιήσει τον χώρο του συμβουλίου έξω από το Bury St Edmund's στο Suffolk, αγόρασε ένα κοντινό οικόπεδο όπου έβοσκαν τα άλογά του και εγκατέστησε εκεί το τροχόσπιτό του και το περιοδεύον αυτοκινούμενο του. Ωστόσο, η επιτροπή του συμβουλίου του αρνήθηκε τη χορήγηση πολεοδομικής άδειας και ο επιθεωρητής πολεοδομίας απέρριψε την έφεσή του, καθώς οι εγκαταστάσεις του "ήταν εντελώς ακατάλληλα χαρακτηριστικά σε μια Ειδική Περιοχή Τοπίου... και ο φράκτης κωνοφόρων, κομμένος σε τακτοποιημένο, προαστιακό στυλ, ήταν εντελώς εκτός τόπου στην ύπαιθρο του Suffolk".

Παρομοίως, κοντά στο Norton Sub Hamdon στο Somerset, μια ομάδα New Age Travellers ζήτησε άδεια για επτά τέντες και σκηνές που θα φιλοξενούσαν έως και δώδεκα ενήλικες σε μια δασική έκταση 160 στρεμμάτων, η οποία περιλάμβανε έναν οπωρώνα μήλων με 1.000 δέντρα, μερικά ζώα και βιολογικά χωράφια σε γη που ήδη κατείχαν.

Το Περιφερειακό Συμβούλιο του South Somerset αρνήθηκε την άδεια και, παρά το γεγονός ότι ένας επιθεωρητής πολεοδομίας συνέστησε να γίνει δεκτή η έφεση κατά της απόφασης αυτής, ο τότε Υπουργός, John Gummer, την απέρριψε με το σκεπτικό ότι "η παροχή ομάδων σκηνών ή παρόμοιων οικιστικών καταλυμάτων στην ύπαιθρο, απλώς για την εξασφάλιση διαβίωσης των ενοίκων, δεν αποτελεί πρακτικό πρότυπο χρήσης της γης".

Αφού κέρδισε την υπόθεση, το συμβούλιο άλλαξε στη συνέχεια γνώμη του και το 1998 χορήγησε 5ετή άδεια για αυτή τη χρήση της γης. Τη στιγμή που γράφεται το παρόν κείμενο, το 2004, δεν έχει ακόμη ληφθεί απόφαση σχετικά με την αίτηση ανανέωσης της άδειας αυτής, αλλά οι έντονοι τοπικοί αντιρρησίες στα μέσα της δεκαετίας του 1990 φαίνεται να έχουν εκλείψει, χωρίς αμφιβολία επειδή οι φόβοι τους για θόρυβο, οχλήσεις κ.λπ. αποδείχθηκαν αβάσιμοι. Υπάρχουν ελπίδες ότι το "Tinker's Bubble", όπως είναι γνωστό, μπορεί να γίνει ένα μόνιμο χαρακτηριστικό του τοπικού τοπίου.

Όμως, το Tinker's Bubble είναι μια σπάνια εξαίρεση στον κανόνα και εξακολουθεί να υπάρχει μεγάλη αλήθεια στο σχόλιο του Simon Fairlie, ενός από τους οικιστές του Somerset, ότι "είναι το σύστημα χωροθέτησης, παρά η ιδιοκτησία, που τώρα είναι ο κύριος τρόπος με τον οποίο οι απλοί άνθρωποι εμποδίζονται να "επανακτήσουν τη γη"

Αντλώντας από την εμπειρία των προπολεμικών plotlands, επανέλαβα αυτό το θέμα πριν από μερικά χρόνια, όταν είχα την ευκαιρία να απευθυνθώ σε μέλη της διοίκησης της New Town το 1975.

Προέτρεψα ότι εφόσον οι τότε ακόμη υπάρχουσες Αναπτυξιακές Εταιρείες της New Town έλεγχαν πολύ μεγάλες εκτάσεις γης, μία από αυτές θα έπρεπε να χρηματοδοτήσει ένα πείραμα χαλάρωσης των πολεοδομικών και οικοδομικών ελέγχων, ώστε να καταστεί δυνατό για όσους το επιθυμούσαν, να πειραματιστούν με εναλλακτικούς τρόπους κατασκευής και εξυπηρέτησης των κατοικιών και να επιτραπεί η κατοίκηση μιας κατοικίας σε μια πιο υποτυπώδη κατάσταση με σκοπό τη σταδιακή ολοκλήρωσή της.

Υποστήριξα ότι θα έπρεπε να είναι δυνατή η λειτουργία κάποιου είδους "χρησικτησίας", κάποιου είδους μίσθωσης με διασφαλίσεις κατά της καθαρά κυνικής εκμετάλλευσης, που θα επέτρεπε στους ανθρώπους να στεγάζονται με το δικό τους στυλ, χωρίς να απορροφούν τεράστια ποσά από την κεντρική κυβέρνηση ή την τοπική αυτοδιοίκηση.

Η ιδέα αυτή κέρδισε κάποια υποστήριξη εντός της Milton Keynes Development Corporation και υπήρξαν ατελείωτες διαπραγματεύσεις με έναν τοπικό φορέα, την Green Town Group, και την Town and Country Planning Association. Όλα κατέληξαν στο κενό, επειδή η Development Corporation είχε ως αρχή να αποφύγει τη διαφωνία με την τοπική πολεοδομική αρχή, το County Council.

Όπως παρατήρησε ο Don Ritson της Development Corporation: "Δεν μπορούμε να πάρουμε άδεια δόμησης, ακόμη και σε γενικές γραμμές, χωρίς μια σαφή δήλωση για το τι πρόκειται να συμβεί στην περιοχή, αλλά αν καθορίσουμε τι πρόκειται να συμβεί περιορίζουμε εκ των προτέρων τις προσδοκίες των ανθρώπων που περιμένουμε να εγκατασταθούν εκεί. Και η όλη ιδέα είναι να τους δώσουμε την ελευθερία της επιλογής".

Εν τω μεταξύ, η συγκεκριμένη ιδέα υιοθετήθηκε στο Telford New Town για μια περιοχή που είχε καταστραφεί από παλιές εξορύξεις άνθρακα και ήταν ακατάλληλη για συνήθη ανάπτυξη.

Στο Lightmoor, δεκατέσσερις οικογένειες, οι οποίες επρόκειτο να είναι οι πρώτες από τις τετρακόσιες, έχτισαν τα δικά τους σπίτια και έκαναν το δικό τους πράγμα.

Η τρομερή ειρωνεία ήταν ότι οι δραστηριότητες αυτών των αρχικών πρωτοπόρων αναβάθμισαν τόσο πολύ την αξία της προβλεπόμενης επέκτασης, ώστε στο μεταβαλλόμενο οικονομικό κλίμα η περιοχή θεωρήθηκε υπερβολικά πολύτιμη για έναν τόσο περιθωριακό οικισμό.

Όπως και στην περίπτωση των καταληψιών της δεκαετίας του 1960, κάτι πρέπει να υποχωρήσει. Ο νόμος περί ποινικής δικαιοσύνης είναι πολύ εκδικητικός και τιμωρητικός νόμος για να γίνει ο καθοριστικός παράγοντας για το ποιος δικαιούται να ζει πού. Και στις πολεοδομικές διαδικασίες πρέπει να υπάρξει κάποιου είδους συμβιβασμός μεταξύ της ιδεολογίας του "Nimbyism" - Not in My Back Yard - και των συνηθισμένων βασικών αναγκών των ανθρώπων που αποκλείονται από την επιχειρηματική οικονομία.

Συμπεράσματα.

Στις μεταπολεμικές δεκαετίες η λαϊκή μυθολογία υποστήριζε ότι κάθε στρέμμα της Βρετανίας ήταν πολύτιμο για τα συμφέροντα της γεωργίας.

Οι αγρότες ήταν ελεύθεροι να καταστρέφουν δάση και φράχτες, να αποξηραίνουν υδροβιότοπους και να μολύνουν ποτάμια και αποθέματα νερού προς όφελος της αυξημένης παραγωγής.

Τώρα που η φύσκα της υπερπαραγωγής έσκασε, οι ίδιοι άνθρωποι επιδοτούνται για τη μη-καλλιέργεια και για την επιστροφή των οικοτόπων σε αυτό που θεωρείται φύση.

Αυτό έχει ως αποτέλεσμα τα γήπεδα γκολφ και τη δημόσια χρηματοδοτούμενη αγρανάπαυση.

Οι ανεπίσημοι οικισμοί θεωρούνται απειλή για την άγρια φύση, η οποία είναι ιερή και απαραβίαστη.

Το σύστημα χωροταξικού σχεδιασμού είναι το όχημα που στηρίζει τα τετρακίνητα Range Rover, αλλά όχι την τοπική οικονομία, και σίγουρα όχι τους ταξιδιώτες και τους εποίκους που αναζητούν τη δική τους ταπεινή θέση στον ήλιο.

Αυτοί οι άνθρωποι έχουν παρακάμψει τα ιερά δικαιώματα ιδιοκτησίας, αλλά εξακολουθούν να βρίσκουν τις ταπεινές φιλοδοξίες τους να ματαιώνονται από τις λειτουργίες της πολεοδομικής νομοθεσίας.

Κανείς δεν σχεδίασε μια τέτοια κατάσταση.

Κανένας επαγγελματίας πολεοδόμος δεν θα ισχυριζόταν ότι το καθήκον του ήταν να αφανίσει την ανεπίσημη κατοικία, ούτε κανένας από τους τοπικούς φορείς επιβολής των οικοδομικών κανονισμών.

Αλλά όλες αυτές οι δυσάρεστες αντιπαραθέσεις είναι το άμεσο αποτέλεσμα της δημόσιας πολιτικής.

Κάτι πρέπει να γίνει για να την αλλάξουμε, και η κρυφή ιστορία της κατοικίας του εικοστού αιώνα προσφέρει μερικά προς το παρόν αντισυμβατικά μοντέλα.

Colin Ward

Πηγές:

<https://libcom.org/history/hidden-history-housing>

<https://www.historyandpolicy.org/policy-papers/papers/the-hidden-history-of-housing>